

Naročnina mesečna 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — redijska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnice: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Ljubljana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SLOVENE

Italijanske čete zajele na vzhodnem bojišču veliko število ujetnikov

Velike izgube sovjetske vojske - Nemci bombardirali Petrograd in Moskvo
V septembru je Anglija izgubila 683.000 ton brodovja

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev Glavni Stan, 2. okt. Vrhovno nemško poveljstvo objavlja:

Na vzhodnem bojišču potekajo boji po načrtu. Italijanske čete so pri obkoljevanju in uničenju sovjetskih sil vzhodno od Dnjepra od 28. do 30. septembra zajele nad 8000 ujetnikov in prizadejale sovražniku velike izgube.

Na karelijskem bojišču so finske čete včeraj po drznem naskoku z juga in zahoda zavzele Petroskoj (Petrozavodsk) na zahodni obali Onegaškega jezera, glavno mesto vzhodne Karelije.

Bojna letala so tudi v pretekli noči bombardirala vojaške naprave v Moskvi in v Petrogradu.

V boju proti Angliji so bojna letala v nekem pristanišču na Farserskih otokih včeraj potopila trgovsko ladjo z 2000 tonami. Močno sta bila poškodovana ponoči na vzhodni angleški obali dva velika angleška trgovska parnika. Ostali uspešni napadi so veljali vojaškim ciljem na angleški vzhodni in jugovzhodni obali raznim letališčem.

Stražarski čolni so na Rokavu zagrabili hitre čolne, ki so se ponoči bližali nemškemu konvoju. Topništvo je potopilo en angleški hitri čoln, eden pa je bil hudo poškodovan.

Angleški bombniki so ponoči brez cilja metali eksplozivne in zažigalne bombe na razne kraje v jugozapadni Nemčiji. Nastala škoda ni pomembna.

V uspešnem boju proti angleškemu oskrbovalnemu brodovju je vojna mornarica in letalstvo potopilo 683.400 ton sovražnega brodovja. Samo podmornice so od tega potopile 452.000 t.

Budimpešta, 2. oktobra. AS. Poročila, ki so iz raznih virov prišla v Budimpešto, pravijo, da je položaj v Moskvi zaradi stalnega bombardiranja nemškega letalstva vedno bolj nevaren. Nemške bombe so hudo poškodovale vodovodne naprave v sovjetski prestolnici. Začelo se je čutiti pomanjkanje vode.

Berlin, 2. oktobra. AS. Uradna nemška poročevalska agencija je iz pristojnega vira izvedela, da sovjetska propaganda na vse načine skuša obrniti pozornost proč od izgube obeh sovjetskih bojnih ladij »Marate« in »Oktobrska revolucija«. V ta namen je sovjetska propaganda razširila novico, da je bila na Baltiku potopljena nemška križarka vrste »Köln«. Seveda je ta novica sovjetske propagande popolnoma izmišljena.

Belgrad, 2. okt. AS. Vsi belgrajski listi so pod velikimi naslovi objavili poročila o zmagi italijanskih čet v Rusiji. »Donauzeitung« piše o junaškem obnašanju italijanskih vojakov, ki se je sijajno izkazalo, pri tem pa se je italijanskim četam predalo več tisoč sovjetskih vojakov. Preteklo je 150 let od Napoleonovih vojsk v Rusiji in skoraj 90 let od italijanskega sodelovanja v vojski na Krimu, toda Ducejeva Italija je sklenila dejansko sodelovati pri vojski proti komunizmu, ki jo je Italija prva začela. Listi pišejo tudi o velikih zmagah italijanskega letalstva na Sredozemskem morju.

Finske čete so zasedle Petroskoj

Helsinki, 2. oktobra. AS. Finsko vrhovno poveljstvo je objavilo, da so finske čete zasedle Petroskoj. Finske čete pade sovražnika od juga proti vzhodu in sicer na severni in južni breg reke Zvir.

Drugi finski oddelki so prisilili sovjetske oddelke na Loj med Avsumom in Plakaom. V bojih jugovzhodno od jezera Pihajervi so finske čete zaplenile mnogo vojnega gradiva in sicer zlasti težko topništvo. Finske čete so vkrakale v Petroskoj včeraj zjutraj ob štirih in na mestni hiši vihra belomodra finska zastava.

Helsinki, 2. oktobra. AS. Na bojišču med Ladoškim jezerom in Onoškim jezerom finske

čete nezadržano prodirajo naprej. Na nekem finskem odseku sta bila popolnoma uničena dva bataljona sovjetske vojske, Fini pa so ujeli 400 ujetnikov. Pri nekem brezuspešnem sovjetskem protinapadu so Sovjeti izgubili 200 mož. Neka druga finska divizija je odbila srdite sovjetske protinapade in so Sovjeti pustili na bojišču 400 mrtvih. Zaradi teh uspehov je finski armadni zbor na tem odseku zavzel mnogo ozemlja. Na odseku tega armadnega zbora je sovražnik pustil na bojišču 2000 mrtvih. Na severnem delu finskega bojišča so Sovjeti pustili na bojišču 500 mrtvih.

Maršal Mannerheim se zahvaljuje armadi v Kareliji

Helsinki, 2. okt. AS. Maršal Mannerheim je na armado v Kareliji naslovil naslednje dnevno povelje:

»Celi vrsti bleščečih zmag ste priključili dosežek največji uspeh finske vojske, ko ste zasedli Petroskoje. S temi zmagami ste položaj privedli do odločilnega uspeha, kajti storjen je bil važen korak

za utrditev miru in za bodočo varnost Finske. Armadi v Kareliji gre vsa čast tega velikega uspeha, ki krona celo vrsto njenih zmag zasedbo prestolnice vzhodne Karelije.

Zahvaljujem se poveljniku armade za zmogovito sposobnost, prav tako pa tudi izrekam zahvalo poveljnikom edine in vojakom zaradi njihovega bogastva v izbiranju pobude, za njihovo vztrajnost in za njihovo junaštvo v teh treh mesecih vojskovanja.

Minister za korporacije pri začetku Ljubljanskega velesajma

Ljubljana, 2. oktobra. Fašistovski vlado bo pri slovesnem začetku ljubljanskega velesajma zastopal minister za korporacije Ekse. Ricci. Njegova navzočnost pričča, koliko važnost polaga vlada na to prvo večjo gospodarsko prireditve v Ljubljanski pokrajini in na njen uspešen potek.

Bollettino No 487

Attività dell'aviazione su tutti i settori

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

In Africa settentrionale, presso la costa Cirenaica, velivoli tedeschi hanno mitragliato e costretto ad ammannare un Blenheim che è successivamente affondato. Altri aerei tedeschi hanno, in più riprese attaccato obiettivi militari della piazza di Tobruk.

Il nemico ha compiuto incursioni su Bengasi, causando danni ad edifici e su alcuni villaggi del Gebel cirenaico, ove è stato colpito un ospedale da campo. Altri velivoli britannici hanno bombardato Tripoli: sono stati danneggiati alcuni edifici privati e l'ospedale coloniale.

Nell'Africa orientale, nella zona di Gondar, un reparto nemico ha tentato di avvicinarsi alle nostre posizioni. È stato arrestato con notevoli perdite da un nostro campo minato e disperso dal fuoco di artiglieria.

Aerei nemici hanno sorvolato e spezzato nostro caposaldo provocando lievi danni a materiali.

Nostri velivoli hanno bombardato, nella notte sul 2 l'aeroporto di Nicosia (Cipro).

Nel Canale di Sicilia sette nostri velivoli da caccia hanno attaccato una formazione di otto Hurricane abbattendone uno. — (Stefani.)

Vojno poročilo št. 487

Delovanje letalstva na vseh odsekih

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Severna Afrika: Ob obali Cirenaike so nemška letala z ognjem iz strojnici prisilila angleško letalo vrste »Blenheim«, da je moralo pristati. Letalo se je nato potopilo. Ostala nemška letala so večkrat zaporedoma napadla vojaške cilje v trdnjavi Tobruk.

Sovražnik je izvedel polete nad Benghazi, kjer so bombe poškodovale poslopja, angleška letala so bila tudi nad Džebelom v Cirenaiki, kjer so bombe zadele poljsko bolnišnico. Druga angleška letala so bombardirala Tripoli. Bilo je poškodovanih nekaj zasebnih poslopij in kolonijalna bolnišnica.

Vzhodna Afrika: V pokrajini Gondar se je sovražni oddelek skušal približati našim postojankam. Pri tem pa ga je ustavilo naše minsko polje, ki mu je prizadejalo znatne izgube in topniški ogenj ga je razpršil. Sovraž-

na letala so preletela in z bombami poškodovala našo prednjo postojanko. Materialna škoda je majhna.

Naša letala so v noči na 2. oktober bombardirala letališča Nicosia na Cipru.

V Siciljskem kanalu je sedem naših lovcev napadlo skupino osem angleških letal vrste »Hurricane«. Dve sovražni letali sta bili sestreljeni.

Sramotni angleški napadi na bolnišnice

Rim, 2. okt. AS. Sovražnik je v mesecu septembru izvedel naslednje letalske napade na bolnišnice:

Severna Afrika: 5. sept. je bombardiral bolnišnico v Barce, 24. sept. bolnišnico v Bardiji, 27. septembra bolnišnico v Bardiji.

Vzhodna Afrika: 7. sept. bolnišnico v Gondarju, 12. sept. bolniške naprave v Culquabertu.

Egejsko morje: 27. septembra bolnišnico v Rodiju.

Angleški konvoj ne more pluti po Sredozemskem morju

Tanger, 2. okt. AS. Iz Gibraltarja se je izvedelo, da je zaradi neuspeha, ki ga je doživel zadnji angleški konvoj v Sicilski ožini, neki drugi angleški konvoj odplul iz Gibraltarja okoli Južne Afrike na bližnji vzhod. Ta konvoj je že nekaj dni čakal v Gibraltarju, ko pa je bilo ugotovljeno, da prvi konvoj ni srečno prišel skozi Sicilsko ožino, se je ta konvoj odpravil na svoj cilj okoli Južne Afrike.

Tajnik Stranke sprejel Zvezne tajnike

Rim, 2. okt. as. Tajnik Stranke Minister Serena je sprejel za poročanje zvezne tajnike v navzočnosti članov Narodnega Direktorija in nadzornikov. Podal je obsežno poročilo o važnosti ukazov in ukrepov, ki jih je sprejel Ministrski svet, zlasti pa je razložil ukrepe, ki se nanašajo na Fašistično Stranko. Po ukazu Duceja bo Stranka povečala nadzorstvo, in sicer pod geslom: »Enake omejitve za vse! To geslo mora biti strogo spoštovano, da bo narod bojevnikov in delavcev dal Duceju popoln dokaz svoje vere in svoje volje za zmago, kakor se je to vedno zgodilo.

Duce je sprejel Visokega Komisarja Eksc. Graziolija

Rim, 2. okt. AS. Duce je sprejel Visokega Komisarja Eksc. Graziolija, ki mu je poročal o političnem in socialnem položaju v novi italijanski pokrajini. Položaj je v vseh ozirih odličen. Visoki Komisar je poročal Duceju tudi o bližnjem začetku velesajma v Ljubljani.

Duce je pregledal nove bataljone milice

Rim, 2. oktobra. AS. Duce je včeraj na Viale del Re pregledal štiri bataljone novega sestava milice. Oznacba teh bataljonov je Mussolinijeva začetnica »M«. Sestavljeni so v glavnem iz tistih, ki so se udeležili zadnjih vojska, posebno one v Grčiji, kjer so Črne srajce ponovile svoja junaška in požrtvovalna dejanja.

Štirje bataljoni, ki jih je včeraj pregledal Mussolini, so samo na grško-albanskem bojišču imeli 138 mrtvih in 442 ranjenih. Ti bataljoni, ki so dali tako svetel dokaz hrabrosti, so pred kratkim v Italiji končali dobo nadaljnje urjenja, ki naj še pomnoži njihovo uporabljivost. Mogoče je pri tem govoriti o četah, ki so dosegle najvišjo stopnjo v vojaškotehnični popolnosti. In v teh četah se opaža jasni obraz prostovoljske milice za državno varnost, trdne posadke v vojni in v miru.

Včerajšnja slovesnost je potekala v osrčju zelo obljudenega rimskega predela Trastevere. Toda tam so se sešla zastopstva vse prestolnice, ki so vzdolž poslopja ministrstva za narodno vzgojo tvorila brezprimerljiv obroč, nad katerim se je dvigal sijaj praporov in znamenj.

Štirje bataljoni so bili postavljeni vzdolž senčnate ceste, približno kilometer na dolgo. Bili so v popolni bojni opravi z orožjem nove pehote, nadvse ponosni v svojem atletskem telesnem videzu, kot vojaki in legionarji. Kazali so se občinstvu kot strnjen snop, ki ga oživlja popoln vojaški izraz.

Duce je prišel tja ob 9 v spremstvu vrhovnega poglavarja milice. Vojaki so pozdravili z orožjem, nato pa je Mussolini začel z natančnim pregledom čet. Pri tem so ga spremljali: glavni pribočnik Galbati, tajnik stranke, podtajniki oboroženih sil ter načelnik nemškega vojaškega odposlanstva v Italiji von Rintelen. Praporščakom je izročil nove zastave.

Pri prihodu je Duceja sprejelo navdušeno pozdravljanje. Pozdravljanje se je nadaljevalo in postotero ter spremenilo v krik radosti, ko se je Mussolini prikazal sredi množice. Z naglim korakom se je med vpitjem ter navdušenim plapolanjem zastav podal na oder pred poslopjem ministrstva.

Princ Piemontski v Genovi

Genova, 2. okt. AS. Princ Piemontski je za seboj prišel v Genovo, kjer si je v spremstvu zastopnikov oblasti ogledal tiste dele mesta, ki so bili zadeti med zadnjimi letalskimi napadi. Nato se je podal v bolnišnico, kjer je obiskal ranjene, pri vsakem se je ustavil in se zanimal za njegovo zdravstveno stanje.

Nato se je princ Piemontski podal v bolnišnico San Lorenzo, kjer ga je pri vzhodu pozdravil kardinal-nadškof z vsemi cerkvenimi odličniki. Ogledal si je obnovitvena dela in se je ustavil pri izstrelku 881, ki bo ostal na istem mestu, kamor je padel, v spomin zločinskega angleškega bombardiranja z dne 9. februarja. Princ Piemontski je nato odpotoval iz mesta.

Duce sprejel Generala Birolija

Rim, 2. okt. AS. Duce je sprejel armadnega generala Birolija, poveljnika čet v Albaniji in vojaškega guvernerja v Crni gori, ki mu je poročal o političnem položaju.

Duce je izrekel zahvalo generalu Biroliju in mu podal primerna navodila za bodočo delavnost v Albaniji in v Crni gori.

General Pricolo v Berlinu

Berlin, 2. okt. lp. Včeraj je prišel na letališče v Tempelhofu državni podtajnik za letalstvo general Pricolo v spremstvu višjih častnikov svojega ministrstva. Eksc. Pricola je sprejel in pozdravil general Witzendorf v imenu maršala Milcha, ki je z letalom kmalu nato prišel z bojišča v Berlin, kjer je popoldne sprejel italijanske goste v Letalskem domu.

Novi državni podtajnik za kmetijstvo

Rim, 2. okt. AS. Dr. Michele Pascolato, strokovnjak v gospodarskih in finančnih vprašanjih in bivši predsednik Fašistične Zveze kreditnih zavodov in zavarovalnic, trenutno podtajnik Stranke, je bil imenovan za državnega podtajnika v Ministrstvu za kmetijstvo in gozdove.

Sovjetska vlada se je preselila v Kazan

Budimpešta, 2. okt. lp. Iz Sofije so prišla poročila, da je bilo sovjetsko poslaništvo v Sofiji obveščeno, da se je sovjetska vlada preselila v Kazan onstran Volge. V sredini preteklega tedna je tudi Stalin zapustil Moskvo in se preselil v Kazan.

Junaški delež italijanskih lovcev pri zmagah v Sredozemlju

Na bojišču, 2. okt. as. Letalci, ki so se udeležili pomorske bitke v srednjem delu Sredozemskega morja, so izjavili dopisniku agencije Stefani, da so lovška letala imela nalogo izvesti dvojce: spremljati torpedna letala pri njihovih napadih na ladje, ki so prihajale iz Gibraltarja in skušale pluti skozi Sicilski kanal in ščititi edince italijanske mornarice proti napadom angleških torpednih letal in angleških bombnikov.

Prva naloga je bila zaupana letalom, ki niso tako hitra, imajo pa večjo samostojnost, druga naloga pa je bila zaupana letalom, ki imajo nasprotno značilnosti.

Predno so torpedna letala dosegla angleško brodovje pri La Galitu, so se že dvignila z letalonošike sovražna lovška letala vrste »Defiant«. Ta letala so skušala ščititi angleško brodovje. Italijanska letala so se takoj pustila v dvoboje s sovražnimi lovci. Tako so angleška lovška letala morala opustiti ofenzivo in to je dovolilo torpednim letalom, da so lahko opravila svoje torpediranje.

Italijanski lovci so več sto kilometrov proč od svojih oporišč ščitili lastna torpedna letala do zadnjega litra in do zadnje kapljice bencina. Zaradi

pomanjkanja bencina, sta se morali dve lovski letali zasilno spustiti na južni strani Sardinije. Vključ številni premoči sovražnika so italijanska lovška letala sestrelila šest sovražnih lovcev, izgubila pa samo eno. Poleg tega pa so lovška letala tudi uspešno zaščitila lastne vojne ladje.

Carigrad, 2. okt. AS. Ves turški tisk še piše zelo obširno o italijanski zmagi na Sredozemskem morju. Angleška poročila skušajo zakriti razmerja tega poraza, vendar pa turški tisk pripisuje le malo vere angleškim poročilom. Turški list »Beyoglu« objavlja poseben članek o zračnih torpedih in pri tem opisuje junaštvo italijanskih letalcev.

Madrid, 2. okt. AS. Madridski tisk objavlja pod velikimi naslovi poročila o uspešnem napadu italijanskih podmornic na angleško brodovje, ki se je vrnilo v Gibraltar. Italijanske podmornice so temu brodovju prizadejale nove izgube in listi poudarjajo, da so bile angleške izgube v teh dneh na Sredozemskem morju izredno velike. Zelo velik obseg dajejo listi tudi poročilom o vojskovanju italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji in pri tem podčrtavajo, da je zmaga na ruskem bojišču potrdila tradicionalno junaštvo italijanskih vojakov.

Cittadini di Lubiana!

Lubiana li 2 ottobre 1941-XIX

Doman, venerdì, il 3 ottobre giungerà a Lubiana l'Eccellenza Renato Ricci, Ministro delle Corporazioni. L'Alta personalità del Governo Italiano si tratterà a Lubiana venerdì e sabato il 3 e 4 ottobre ed inaugurerà anche la Fiera Campionaria di Lubiana.

Il Municipio di Lubiana esporrà le bandiere su tutti gli edifici del Comune di Lubiana. Invito cortesemente i cittadini di Lubiana di fare lo stesso in onore dell'Alto Ospite della nostra città e di esporre le bandiere il 3 ottobre dalle 11 alle 19 ed il 4 ottobre dalle 7 alle 19. Durante la notte le bandiere devono essere ritirate.

Prosindaco:

Dott. Vladimir Ravnihar, m. p.

Ore d'ufficio della Banca d'Italia

A data dal 1 ottobre la Banca d'Italia adotta nei giorni feriali il seguente orario senza interruzioni: uffici di cassa, di banca e di tesoreria dalle 8.30 alle 12. Uffici amministrativi dalle 8 alle 14.

Uradne ure v Banca d'Italia

Od 1. oktobra naprej bodo uradne ure v Banca d'Italia naslednje: blagajna od 8.30 do 12, upravni uradi pa od 8 do 14.

Gena sladkorja

Rim, 2. okt. AS. V skladu z mnenjem mednarodne komisije za cene bo od prvega oktobra naprej cena sladkorja na veliko in na drobno povišana za L. 0.50. Pristojni ministri bodo določili višino povišanja v mejah raznih kategorij.

»Ustaška mladina« pride v Rim

Rim, 2. okt. AS. V soboto, dne 4. oktobra, pride v Rim obiskat vodilne ustanove GIL-a zastopstvo hrvatske ustaške mladine. Zastopstvo hrvatske mladine bo vodil profesor Ivan Oršanič, glavni poveljnik ustaške mladine, v njegovem spremstvu pa bodo še pobočnik in drugi vodilni člani hrvatske mladinske organizacije. Zastopstvo bo ostalo v Rimu in v Italiji več dni in je namen tega obiska, da bi hrvatska mladinska organizacija spoznala ureditev in organizacijo italijanskih mladinskih organizacij.

Lavrentijev je v Sofiji

Sofija, 2. okt. AS. Glasovi, da je sovjetski poslanik Lavrentijev zapustil Bolgarijo, niso točni. Lavrentijev je z vsem osebjem še vedno v Sofiji.

Špijonažna afera na Švedskem

Stockholm, 2. okt. AS. Švedski listi se pečajo te dni z aretacijo šestih oseb, ki so v službi neke tuje sile hoteli sabotirati švedske železniške naprave. Na sled so prišli na ta način, da je eden izmed članov zarote dobil razstrelivo, za katerega so zvedele oblasti. Poglavar zarotnikov je neki Nikolaj Rom, ki je prišel na Švedsko že leta 1938, z napačnim potnim listom. Imel je zveze z neko plesalko, po imenu Otilija Möller. Družba je razpolagala tudi s tajno oddajno postajo. Plesalka Möller je rodem iz Estonije. Pozneje je živela na Poljskem, na Danskem in na Angliškem. Vsa družba bo v kratkem prišla pred sodišče.

Posebni vlaki za tuje delavce v Nemčiji

Berlin, 2. okt. AS. Nemške železnice so uvedle za tuje delavce, ki so zaposleni v Nemčiji, posebne vlake. Ti vlaki vozijo na enak način kakor vojaški vlaki za vojaške dopustnike. Ako kak delavec, ki je zaposlen v Nemčiji, hoče v domovini preživeti svoj dopust, dobi takoj sedež v vlaku, ki ga popelje do meje. Uvedba teh vlakov je posebno važna za italijansko delavstvo, ki je zaposleno v Nemčiji.

Slovaško gospodarstvo

Bratislava, 2. okt. AS. Slovaška vlada je ustanovila štiri centrale za vodstvo gospodarskih poslov: ena je za sirovine in industrijo, druga je za poljedelske pridelke, tretja je za mesne izdelke in četrta je za lesne proizvode. Poljedelska centrala, katere naloga je preskrbeti z žitom Slovaško, sedaj zbira letino. Mesna centrala se briga za preskrbo prebivalstva z mesom, medtem ko se centrala za sirovine in industrijo ter za lesne izdelke sedaj predvsem brigata za določitev pravih cen.

Sovjeti si hočejo pridržati del Perzije

Carigrad, 2. okt. Ip. Politični krogi v Teheranu izjavljajo, da si hočejo Sovjeti definitivno prilastiti severno-zahodni del Perzije. To je tisti del Perzije, kjer je največje mesto Tabriz in ta del Perzije bi bil priključen k sovjetski republiki Armeniji. Govori se, da je na te sovjetske načrte že pristala angleška vlada, pristanek pa je prisnel general Wavell.

Bivši perzijski šah na poti v Buenos Aires

Buenos Aires, 2. okt. as. Bivši perzijski šah Riza Khan Feisal se nahaja na parniku »Ciudad Cabot« in pride v Buenos Aires v začetku novembra. Spremlja ga deset članov njegove družine in več služabnikov.

Konferenca veleposlanikov v Ankari

Ankara, 2. okt. AS. Turški veleposlanik v Rimu je prišel včeraj v turško prestolnico, prav tako pa je prišel v Ankaro turški veleposlanik v Berlinu. Širijo se govorice, da sta pozvana v Ankaro tudi veleposlanika iz Londona in iz Moskve.

Churchill zanika napad na Kairo

Rim, 2. okt. AS. V svojem govoru je Churchill odgovarjal tudi na vprašanje, če so letala Os bombardirala Kairo. Churchill je odgovoril: »Kairo še ni bil bombardiran.«

Italijansko-nemško društvo ob vstopu v novo delovno leto

Začetne slovesnosti se je udeležil tudi Duce

Rim, 2. oktobra. AS. V navzočnosti Duceja se je včeraj v Rimu ter po vsej Italiji začelo delovno leto italijansko-nemškega društva. V sedežu rimske podružnice so Duceja pričakovali: zunanji minister grof Ciano, tajnik stranke, drugi ministri in državni podtajniki ter člani vrhovnega vodstva fašistovske stranke.

V veliki dvorani je bilo polno občinstva. Navzoči so bili japonski poslanik ter poslaniki držav članic trojne zveze, številni zastopniki nemškega poslanstva, nemški častniki in člani nemške nasebine v Rimu, Blaž Lorković s hrvaškim zastopstvom, senatorji in narodni svetniki, voditelji kulturnih ustanov, predsedstvo italijansko-nemškega društva, gosti zastopstvo oboroženih sil, visoki uradniki, dostojanstveniki stranke in drugo občinstvo.

Mussolinija je pri vstopu v dvorano spremljal nemški poslanik von Mackensen ter minister Pavolini, ki je kot predsednik društva spregovoril prvi. Spominjal se je začetkov te ustanove. Po vojni v vzhodni Afriki in po oborožitvi Porenja sta se Italija in Nemčija podvzeli, da združita svojo usodo zoper zlagani versailski red. Minister je orisal nagli in uspešni razvoj društva, nato pa je dejal:

»Sovražnikova propaganda, t. j. organizirano načrtno angleško in ameriško laganje, skuša te dni spet enkrat širiti najbolj nore in nesmiselne čenče. Resnica je, da je italijansko ljudstvo ponosno na žrtve, katere prenaša, da bi konec koncev vendarle doseglo v dejanju svojo neodvisnost na svetu in na morjih. V italijanskem ljudstvu

vsak dan raste bojevniško spoštovanje za nemškega sobojvnika: za Hitlerjevega vojaka, za Hitlerjevega Nemca. V srcih je vzraslo in se v njih poglablja lojalno tovarštvo, kateremu so tuje bežne motnje in tuje vsako valovanje čustev. Stiki, kakor je ta, so eden izmed številnih izrazov tega tovarštva.«

Minister je potem govoril o kulturnem delovanju društva in dejal, da se to delovanje kaže v vedno obsežnejšem medsebojnem duhovnem izmenjavanju. Obe omiki, nemška in italijanska, spet očiščeni do lastne samobitnosti, se dopolnjujeta in s bližata temu, da bosta stebra nove evropske omike.

Zatem je povzel besedo nemški poslanik v Mackensen, ki je dejal, da se sredi vojne in sredi živketa orožja začena novo delovno leto društva. To je slovesna ura, ki dobiva v Ducejevi navzočnosti posebno posvečenje. Društvo mora biti navzile vojni in še posebej zaradi nje shajališče za italijansko-nemško kulturno izmenjavo in stike. Vi, Duce, voditelj italijanskega ljudstva, se danes udeležujete te prireditve, posvečene kulturi. To je priznanje vsebini in moralnim nagibom te vojne, in za to priznanje smo vam, Duce, zelo hvaležni.

Med slovesnostjo se je na trgu Colonna zbrala velika množica, kateri se je Duce moral prikazati na balkonu. Manifestacije so trajale več minut. Množica je vzklikala »Duce« in pa »Zmagali bomo«, nato je Mussolini med nepretrganimi manifestacijami zapustil sedež društva.

Gospodarstvo

Neupravičen strah

Z ozirom na ustavitve prodaje oblačilnih predmetov je ministrstvo za korporacije poslalo vsem prefektom brzojav, v katerem razlaga novo ureditev prodaje tekstilnih predmetov in oblačilnih predmetov.

Brzojav pravi: Z ozirom na najnovejšo ukrepe glede začasnih ustavitve prodaje oblačilnih predmetov je treba vedeti, da so nastali zaradi potrebe uvesti razdelitev teh predmetov na karte, ker so se pojavili brez potrebe znatni nakupi. Potrebno je, da vsakomur zagotoviti najmanjšo količino razpoložljivih predmetov in to namerava uvedba kart. Potrebno je, da lokalna oblastva izdajo stroge ukrepe za kontrolo in vpoštovanje izdanih predpisov s strani interesiranih trgovcev, da bodo potrošniki in trgovci klicani na vpoštovanje izdanih odločb, ki urejajo.

V zvezi s tem poročajo, da je za 7. oktobra sklicana korporacija za oblačila pri ministrstvu za korporacije. Na tej seji bodo sklepali o položaju, ki je nastal zaradi blokiranja prodaje oblačilnih predmetov. Nadalje bodo razpravljali o ukrepu glede racioniranja.

V Rimu je bil prvi sestanek trgovcev z oblačilnimi predmeti, na katerem je poročal nar. sv. Molino, da imajo zadnji ukrepi zavarovalni in socialni pomen za maso potrošnikov, ker ni pravično, da bi posestniki večjih gospodarskih sredstev kupovali vse, kar jim je potrebno, in tako oškodovali one, ki nimajo te možnosti. Trgovci morajo za časa zapore imeti trgovine odprte in ravnotako morajo prirediti normalne razstave teh predmetov. Vrata pa naj bodo zaprta radi event. vprašanj konzumentov. Seveda pa se to ne tiče obratov ki prodajajo tudi neblokiran blago. V takih primerih morajo ti trgovci, če nimajo možnosti prodaje v posebnem oddelku, prodajo lokalizirati, da se ne moti delo pri inventiranju.

Registri bodo v kratkem dani in bodo upoštevali izredno raznovrstnost predmetov te stroke. Glede davčnih vprašanj je Molino dejal, da je glede tega že opozoril pristojna ministrstva. Nadalje so tudi že predlagani ministrstvu za korporacije predmeti, ki naj bodo izzeti.

V razpravi so načeli pristojni trgovci vprašanje prodaj v komisiji, dobav avtarkičnih proizvodov, prodanih, pa še ne dobavljenih predmetov, prodaje obrabljenih predmetov, prodaj za poroke in rojstva ter prodaj za vojake in fašiste.

Prodaja dragih kovin

Na zadnji svoji seji je ministrski svet sklenil nekatere nove norme glede prodaje dragocenih kovin itd. Ta zakonski osnutek upošteva porabo zlata in platine za dentiste, nadalje sre-

brnega nitrata za nekatere industrijske panoge. Upoštevač potrebne varnostne ukrepe bo dovoljena potrošnja teh kovin. Kar tiče trgovine juvelov, se jasno, ne more odstopiti od ukrepov, ki imajo višje cilje. Vendar bodo upoštevani interesi nekaterih industrijskih panog in bo s potrebnimi kaveklami dovoljeno še nadalje proizvodnjo in prodajanje nekaterih predmetov. Tako bo dovoljena prodaja poročnih in zaročnih prstanov.

Javna dela v novih pokrajinah

Uradni list v Rimu objavlja zakonski dekret o javnih delih v novih pokrajinah za vsoto 500 milijonov lir.

Ta vsota bo razdeljena takole: 325 milij. lir za izvedbo izrednih nujnih javnih del v pokrajinah Ljubljana in Reka v resoru ministrstva za javna dela in v pokrajinah Split, Zader in Kotor na skrb dalmatinskega guvernerja. 175 milij. lir pa tvori izreden prispevek Avtonomnega cestnega podjetja za ureditev in izboljšanje državnih cest v teh pokrajinah. Izvedba del se bo vršila po določilih, ki veljajo sedaj v Kraljevini Italiji.

Vsota 325 milij. lir je razdeljena takole: cestna dela 25, higienska dela za asanacijo bivališču 110, državna poslopja 40, šolske zgradbe 40, gradnja ljudskih hiš 40, hidravlična dela 20, pomorska dela 20 in nepredvideni izdatki 20 milij. lir. Z zneskom 325 milij. lir se izvršujejo lahko tudi dela, ki spadajo v kompetenco lokalnih faktorjev, na osnovi določil, ki bodo izdana sporazumno z ministrstvom za notranje zadeve in finance.

Po zaslišanju guvernerja Dalmacije in Visokega Komisarja v Ljubljani bodo po ministrstvu za javna dela v sporazumu z ministrom za notranje zadeve in finance izdana navodila za ureditev uprave ljudskih hiš, ki bodo zgrajene iz navedenih zakonskih sredstev.

Razširjena je na novo priključene pokrajine, med njimi tudi Ljubljansko pokrajino, veljavnost zakona z dne 24. junija 1939-XVII št. 1138, ki ureja vprašanje vpisa novih cest v seznam državnih cest in brisanje že vključenih cest in splošna cestna vprašanja. Ceste, ki bodo v novih pokrajinah proglašene za državne ceste, bodo tvorile integralni del cestnega omrežja Kraljevine Italije in uprava teh cest bo izročena Avtonomnemu državnemu cestnemu podjetju (AASS) na osnovi norm, ki veljajo za upravo omrežja in sredstev, ki so dana v ta namen.

Ta zakon stopi v veljavo z dnem objave v rimskem Uradnem listu (t. j. 1. oktobra).

Italijanskobolgarska pogajanja v Sofiji. V Sofiji so se dne 1. oktobra začela posvetovanja med italijanskimi in bolgarskimi zastopniki za določitev bolj primernega načrta za trgovsko izmenjavo. Pogajanja vodi z italijanske strani generalni ravatelj za trgovske pogodbe in sporazume z inozemstvom Dalloio.

Novo vino v Trstu. Iz Trsta poročajo, da so pristojna mesta sklenila, da do 31. oktobra letos ni dovoljeno prodajati novega vina.

Hrvatskobolgarski trgovinski sporazum. Kakor smo že poročali, je bil nedavno sklenjen med Bolgarijo in Hrvatsko trgovinski sporazum v obliki kompenzacijske pogodbe. Poglej tega je prišlo tudi do plačilne sporazuma, ki med drugim omogoča na Hrvatskem bivačkom vrtnarjem pošiljati svoje prihranke domov. Nadalje so bila urejena tudi finančna vprašanja in terjatve hrvatskih državljanov, ki izvržajo iz severnega dela bolgarske Makedonije. Sporazumno je tudi vprašanje tranzitnega prometa ter poštnega prometa. Urejen je tudi položaj hrvatskih bank in industriji, ki delajo v Bolgariji. Obratunski tečaj je uradni.

Kolektivne pogodbe v Švici obvezne. Zvezni svet je odobril zvezno odredbo, po kateri so kolektivne delovne pogodbe obvezne v Švici. — Nadalje je sklenil, da gre povišanje cen mleka v breme potrošnikov, ne pa državne blagajne. Končno je bilo ugotovljeno, da so se v primeri z letom 1938 cene žita zvišale za eno četrtino, cene krompirja pa podvojile.

Znižane vozne na železnici se bodo mogli poslužiti vsi, ki bodo potovali na letošnji Ljubljanski velesejem. Velesejem bo od 4. do 13. oktobra. Na odhodni postaji se kupi cela vozna karta do Ljubljane in sicer med 1. in 13. oktobrom z veljavo 13 dni za brezplačen povratek. Vsak obiskovalec dobi na velesejmu brezplačno potrdilo o obisku pri blagajni, ko si nabavi vstopnico, ki stane za enkratni obisk L. 4.—, za 10 obiskov pa L. 15.—.

Nikjer se človek ne počuti prijetneje in tako ne spočije od skrbi in od vskakljanja naprov, kot v prijazni domačnosti med evrojski štirimi stenami. Zato dobro naloži denar, kdor pri opremitvi lastnega

Prebivalstvo Islandije proti Amerikancem

Rim, 2. okt. AS: Agencija »Associated Press« objavlja iz Reykjavika dopis, ki pravi, da je prebivalstvo zelo nezadovoljno z ameriški četami. Zlasti islandska mladina je zelo nezadovoljna z Amerikanci, ki ne spoštujejo dovolj islandske kulture in islandskih krajevnih običajev. Prav takose je na otoku silno dvignila dražnja, odkar so na otok prišli Angleži in Amerikanci.

Italijanski begunci v Turčiji

Carigrad, 2. okt. Stefani javlja, da so na postajo Haidar Paša dospeli italijanski begunci iz Irana. Skupina šteje 800 mož, 100 žensk in 60 otrok. Sprejel jih je italijanski poslanik, generalni konzul, fašistični tajnik in mnogo članov italijanske kolonije v Carigradu. Z begunci je tudi italijanski poslanik iz Teherana in njegovo osebje.

Turčiji primanjkuje železa

Carigrad, 2. okt. AS. Ker Turčiji zelo primanjkuje železa, je oblast sklenila dvigniti veliko število ladij, ki so potopljene v Dardanelah in Bosporu in v carigraskem zalivu. Delo te prevzela neka turška družba.

Turškim univerzam manjka profesorjev

Ankara, 2. okt. AS. Nedavno je več turških poslancev, ki so obenem profesorji na vseučilišču, dobilo poziv, naj se odločijo za profesuro ali pa obdrže svoj sedež v parlamentu. Vsi prizadeži pa so rajši ostali v politiki. Med turškimi intelektualnimi krogi zelo obžalujejo ta korak, kajti na ta način bodo na univerzi v Ankari in Carigradu izgubili nad 12 svojih profesorjev.

stanovanja čezmerno ne varčuje. Na letošnjem Ljubljanskem velesejmu od 4. do 13. oktobra bo razstavljeno pohištvo in stanovanjska oprema modernih linij z upoštevanjem vseh udobnosti in praktičnosti. Pohištvo in stanovanjsko opremo razstavlja naša in goriška pokrajina.

Cebelarstvo. Pri nas je cebelarstvo važna panoga našega kmetijstva, zato je potrebno, da se cebelarstvo kot tako povzdigne, izvede pa tudi uspešna propaganda za izdatnejši konzum medu. Cebelarstvo se da dvigniti z razstavo panjev in cebelarskega pribora, živih čebel, vzornih cebelnjakov v miniaturo, s cebelarsko književnostjo, učili in statistikami ter medu in medenih izdelkov, kakor tudi voska in voščenih izdelkov (tudi medica). Predviden je za razstavo 1 vzoren cebelnjak z A. Z. panji v miniaturo, vzoren cebelnjak s kranjci v miniaturo, kompletna garnitura za kuho voska, stiskalnica, kotel, zbiralnik za vosek in ostali pribor, vzorci panjev raznih sistemov, standardizirani kozarci za med, cebelarski stroji, starejše poslikane končnice, priprave in orodje za selekcijo matic.

Iz Hrvatske

Hrvatsko-bolgarska trgovinska pogodba. Pretekli teden je bil sklenjen hrvatsko-bolgarski trgovinski sporazum, poleg tega pa je bilo sklenjenih še nekaj pogodb o plačilnem in kompenzacijskem prometu. Novi sporazumi stopijo v veljavo dne 1. oktobra in veljajo za leto dni.

Tvornica nogavic Ključ v Sarajevu, ki je pred vojno zaposlovala okoli 200 delavcev, je začela zopet obratovati, toda le v omejenem obsegu. Zaposlila je okoli 50 delavcev.

Cene koruze na Hrvatskem so določene na suho koruzo 3.50 kun (14% vlage) in za svežo koruzo 2.50 kune, ta cena pa postopno narašča z zmanjševanjem odstotka vlage.

Hrvatska komisija za živinorejo potuje v Nemčijo in Švico. Te dni potuje iz Zagreba v Švico in Nemčijo posebna strokovna komisija pod vodstvom načelnika Slavka Koljara, ki bo nabavila večje število plemenske živine v omenjenih državah.

Blagovni promet Hrvatska-Nemčija. Hrvatske državne železnice so izdale navodilo, po katerem je v prometu z Nemčijo treba plačati odpošiljateljstvu vozno do hrvatske meje, na oni strani pa jo plača prejemnik.

Blagovni promet Hrvatska-Francija. Pričakovati je, da se bo v kratkem začel blagovni promet med Hrvatsko in Francijo, in sicer na osnovi kompenzacije. Francosko zastopstvo je v Zagrebu že izročilo seznam predmetov, za katere ima interes Francija, da bi jih izvažala na Hrvatsko.

Prodaja nekih vrst obleke in obutve na Hrvatskem ustavljena. Hrvatski minister za obrt, industrijo in trgovino Marijan Šimič je ob priliki prepovedi prodaje nekih vrst obleke in obutve izjavil, da je ta prepoved nastala zaradi tega, ker so se z nastopom hladnejših časov začeli večji nakupi občinstva, ki je hotelo izkoristiti kupone, ne da bi pri njih obstajala potreba po nakupih. Zato se bo dosedajni način prodaje izpremenil, da osebe, ki so zadostno preskrbljene, ne bodo mogle več kupovati toliko blaga. Zaenkrat je za 8 dni prepovedana prodaja izdelanih oblek, suknja za moške in ženske obleke, perila iz raznih tkanin, pletenin, nogavic vseh vrst, platna, popelina in zefirja, odej, vseh vrst obutve in mila vseh vrst.

Krapinske in Stubiške Toplice so razlašene, kot poroča hrvatski uradni list. Lastnik je bil formalno Zagorska kopališka d. d., dejansko pa Stefan Mihuna st., v čigar rokah so se nahajale delnice. Imovina je prešla na hrvatsko državo. Krapinske toplice vodi dr. Josip Ciglar, kopališče Stubice pa odslej dr. Marko Matuš.

Izprememba naziva Srbske banke v Zagrebu. Iz Zagreba poročajo nemški listi: Kot že kaže njeno ime, je bila Srbska banka eksponent srbskih gospodarskih interesov na Hrvatskem. Sedaj je bila v novi Hrvatski nacionalizirana, pri čemer je izpremenila ime v Trgovska in industrijska banka d. d. Dobila je tudi novo upravo, iz katere so odpadli Srbi in so jih nadomestili Hrvati. Glavnica banke znaša 60.000.000 kun in je razdeljena na 800.000 delnic. Banka je imela 10 podružnic ter znatne interese tudi v bankarstvu (1 v Bosni, 3. v Vojvodini in 1 v Banjaluki) in v industriji.

Težave angleških financ

Rim, 2. oktobra. AS: V angleški zbornici je angleški finančni minister podal poročilo, v katerem je rekel, da troši Anglija za vojno dnevno 10.000.000 funtov sterlingov. Dasi je položaj na angleškem finančnem trgu izredno težak, se vendarle angleška vlada za enkrat še ne misli zateči k inflaciji. Vendar pa nevarnost inflacije ni izginila in zato mora angleško prebivalstvo sprejeti nase razne omejitve. O splošnem gospodarskem položaju Anglije je finančni minister izjavil, da ni opravljena prevelika črnoglednost, vendar pa tudi prebivalstvo ne sme biti preveč optimistično, kajti časi, ki prihajajo, bodo vedno bolj težki.

Razstavní vlak je že na veleseljmu

V četrti jutraj je pripeljal v Ljubljano vlak, namenjen za razstavno na veleselju. Lokomotiva je potegnala razstavni vlak do prelaza v Tivolij in ga od tam potisnila po začasno položenem tiru skozi Lattermanov drevored na veleseljsko razstavišče. Razstavni vlak stoji sedaj na veseliščnem prostoru ob Lattermanovem drevoredu. Železniški delavci so takoj nato začeli odstranjevati začasni železniški tir ob stranskem vходу v veleselje. V naslednjih dneh, vsekakor pa še pred otvoritvijo veleselja bodo železniški delavci odstranili ves tir v Lattermanovem drevoredu, tako da bodo obiskovalci veleselja lahko hodili po najkrajši poti iz središča mesta k stranskemu vходу veleselja.

Razstavni vlak, ki naj bi na ljubljanskem veleselju pokazal visoki napredek italijanske železniške industrije, ima vsega skupaj pet vozil. Posebno pozornost vzbuja prva svetlorjavkasto prepletkana električna lokomotiva, na zunaj podobna velikemu vagonu brez oken. Električna lokomotiva, na zunaj podobna velikemu vagonu brez oken. Električna lokomotiva ima šest osi in na vsakem izmed teh po en močan elektromotor. Strojevodja stoji spredaj v popolnoma zaprti kabini, ki ima lepa okna na tiri. Vidljivost je torej za strojvodjo električnega vlaka neprimerno boljša, kakor pa pri navadnih lokomotivah, kjer mora strojvodja gledati mnogo dolgega in velikanskega kotla skozi majhno stransko okence na prog. Takoj za električno lokomotivo je priključena v resnici mogočna lokomotiva za brze vlake. Zgrajena je po najodobnejših načelih in upošteva vse

pridobitve aerodinamike. Veliki parni kotel z vsemi strojnimi napravami je prekrit z železnimi ohišji, ki je sestavljeno tako, da ima čim bolj ugodno aerodinamično obliko. Prav svojevrstno in aerodinamično ugodno je speljano tudi osrednje lokomotive, ki je vse prekrito. Ko človek stoji pred to lokomotivo, ne vidi niti dimnika, saj je tudi ta le tako visok, kakor je zunanje ohišje. Le pogonske osi s kolesi lokomotive niso popolnoma prekrita. To se je po dolgotrajnih poskusih izkazalo kot najbolj ugodno, saj vemo, da mora strojvodja in kurjač večkrat mazati vzvode in ležaje pogonskih koles. Lično je izvedena tudi hišica za strojvodjo in kurjača, ki je le za spoznanje širša od ostalega ohišja lokomotive. To je potrebno le zaradi tega, da more strojvodja skozi stransko okence videti na prog. Takoj nato je priključen prav tako prekrit velik in težak tender. Njegovo ohišje ima prav takšno obliko, kakor ohišje lokomotive nad strojvodjevo kabino. To še povečuje ugodno aerodinamično obliko lokomotive in tenderja, ki ga loči razmeroma prav ozka špranja od lokomotive. Kurjač lahko nalaga premog, ne da bi moral plezati po preprihu, hkrati pa je vedno na suhem, ker je ves tender pokrit. Posebno učinkovita pa je vsa lokomotiva s tenderjem zato, ker je prepletkana z lepo svetlozeleno barvo, ki jo poživljajo rdeči pasovi. Aerodinamična oblika ohišja, ki zmanjšuje v veliki meri zračni upor, ki hitro narašča pri veliki hitrosti, pa ji daje elegantno obliko.

Na lokomotivo je priključen štiriosni potniški vagon, kakršnega imajo brzovlaki. Na zunaj je

svetlorjavo pleskan, vsa notranjost pa je urejena po najbolj sodobnih načelih. Vagon sam prazen tehta 45 ton. Značilne so številne vzmeti, nameščene po najnovejših načelih. Ta konstrukcija omogoča, da teče ti veliki štiriosni vagoni izredno mirno in brez tresljajev. Naslednji vagon je vsekakor velika novost v gradnji tovornih vagonov. Italija že dolgo časa v stremiljenju za avtarkijo teži tudi v strojni tehniki za čim večjo osamosvojitvijo. Zato imajo prednost zlasti konstrukcije, ki se v čim večji meri poslužujejo domače kovine aluminija. Aluminij je pri graditvi vagonov izrednega pomena že zaradi tega, ker je mnogo lažji, dočim v trdnosti ne zaostaja mnogo za železom. Stene tovornega vagona so vse obite z aluminijastimi ploščami, ki nudijo še to ugodnost, da nikdar ne zarjave. Železni sestavni deli so prepletkani s srebrno barvo, tako da se ves vagon svetlika kakor da bi bil iz srebra. Pri tovornih vagonih smo vedno navajeni temnih, motnih barv in prav zato ta vagon napravi vtis ne samo izredne ličnosti, ampak tudi mnogo večje čistote. V prometu pa prihaja v poštev njegova veličanska prednost, saj tehta pokrit komaj dobrih 10 ton, medtem ko enako velik vagon, ki je peti v skupini, a zgrajen po starem načinu, tehta prazen 17 ton.

Posebni razstavni vlak bo gotovo ena izmed največjih privlačnosti letošnjega veleselja, saj ne bo zanimal le strokovnjakov, ampak tudi potujoče občinstvo. Največje navdušenje bo seveda vzbujala velika lokomotiva, ki bo že s svojo lepo zunanostjo opozorila vsakogar nase. Seveda bo letošnji veleseljem tudi v svojih paviljonih imel pokazati toliko novega, kot še nikdar ne. Ker se bliža še otvoritev, vlada ves dan na razstavišču pravo veleseljsko vrvenje. Stotine in stotine ljudi hiti sem in tja in dela, kar se le da. Povsod pripravljajo slikovite razstave. V kratkem bodo zadnje priprave končane.

Mesec rožnega venca

Bilo je pred 50 leti, 22. septembra 1891, ko je Leon XIII. izdal okrožnico »Oktobri mesec« (Meseca oktobra) v kateri je pozval katoličane vsega sveta, naj se posebno zaupljivo v rožnenski pobožnosti obrnejo do Matera božje, mogočno pomočnice krščanskega ljudstva.

Leon XIII. je slovel kot vnet častilec Device Marije. Večkrat je že prej pozival katoličane k pobožnosti rožnega venca, tako da so ga imenovali tudi »rožnenskega papeža«. Mnogo se je trudil, da bi kar moč posplošil in poglobil to ljudsko pobožnost. Skoraj vsako leto svojega papeževanja je za mesec oktober izdal kako pismo ali vsaj v posebnem nagovoru opozoril na rožnensko pobožnost.

V že omenjeni okrožnici Leon XIII. poziva vernike k pobožnosti sv. rožnega venca, »ker trpljenje Cerkev še ni zmanjšano, ampak se celo večja iz dneva v dan. Oblast je napadana, čednost je zasmehovana, nasprotuje se škofom in sv. oče so na razne načine ponižani. Svetna družba gre svojo pot, ki jo označuje bogastvo, moč, orožje in napredek. Tudi Cerkev gre skozi stoletja s trdnimi korakom, toda uperjena edino na Boga, h kateremu obrača svoje oči in roke v neprestani molitvi. Čeprav ne zavira čisto naravnih sredstev, je vendar vse upanje Cerkev v njeni molitvi. Nepristna molitev Cerkev je Petra osvobodila iz rok Heroda. Molitev Cerkev je učinkovita in polna milosti, ker je le nadaljevanje tiste molitve, ki jo je trpel Zveličar opravil na Oljski gori.

Od dni odrešenja in ustanovitve Cerkev pa je nastopil novi red na svetu. Marija je poznala skrivnosti učlovečenja in odrešenja. Z njenim pri-voljenjem so te skrivnosti bile dovršene. Zato moremo trditi: kakor ni mogoče priti k Očetu brez Sina, tako ni mogoče h Kristusu brez Marije. Po rokah Brezmadežne Device nam pritekajo vse božje milosti. Tako razumemo zaupanje krščanskega sveta v Marijino posredništvo, v Mater vse milosti. Samo vera je vzrok tega mogočnega dviga duš pred prestol nebeške Gospe.

Mati božja pa je obenem tudi naša Mati. V vseh stvareh so se kristjani zatekali k Mariji kličoč: »Pokazi, da si naša Mati!«

Posebno primeren način češčenja Marijinega pa je rožni venec, ker se v njem obnavljajo skrivnosti vesolja, trpljenja in zmago Jezusa in Marije, in ker nam polaga na ustnice molitve, ki jo je sestavljal sam Odrešenik, angel Gabriel in Cerkev. Verniki, ki pobožno razmišljajo svete skrivnosti rožnega venca, najdejo v tem veliko pomoč in oporo v svoji veri ter brambo proti raznim zablodam. Dejansko je velik vpliv, ki ga ima rožni venec na življenje posameznika, družine in celotne družbe. Rožnenski pobožnost je nastala v času, ki je bil za krščanski svet zelo težak in ne mnogo različen od današnjih dni. Izkazala se je kot zelo učinkovito orožje proti sovražnikom vere.

Sicer pa stara in nova zgodovina priča, da so se kristjani vedno s posebno ljubeznijo oklepali sv. rožnega venca. Verno ljudstvo je pripravljeno, da s to molitvijo, ki jo opravlja bodisi zasebno ali v javnosti, najbolj primerno proslavlja nebeško Gospo in da si na najbolj učinkovit način prosi njene pomoči in varstva. Kadar koli je krščansko ljudstvo v svoje roke vzelo orožje rožnega venca, je Cerkev odnesla sijajne zmage nad zmotami in nad grehom. Spomnimo le na zablodo Albigencev, na bitko pri Lepantu, na osvoboditev Dunaja, na zmago pri La Rochelle. Papež zaupa, da se bo božje usmiljenje tudi tokrat nad nami izpolnilo, ker bomo zanj prosili po posredništvu Device Marije.

Vendar naj nihče ne izgubi poguma, ako božja pomoč ne pride takoj. Ne zadostuje namreč samo moliti, kakor tudi ni dovolj, da le verujemo, ampak je treba tudi delati. Vera brez dela je mrtva. In molitev, ki je ne podpira dela, je korščina in ljubezni, bo ostala na zemlji in se ne bo dvignila v nebo. Res dobri kristjani s molitvijo združujejo tudi spokorno življenje in dela ljubezni. Rožni venec s svojimi skrivnostmi pa nas vodi k polnemu krščanskemu življenju. Sestimo torej po rožnem vencu, ki je resnična pobožnost in zelo ljuba Mariji in Bogu.

Iz Ribnice

Plemenski sejem za ovce bo v Kočevju pri gostilni Cinkel ob 10 dopoldne. Vsi kmetovalci, ki imajo naprodaj plemenske ovce solčavske pasme, ne starejše od 2 in pol leta, kakor tudi ovne, naj jih priženo na sejem. Kdor želi kupiti plemenske ovce ali ovne, naj pride na sejem. Oni, ki so svojčas zaprosili za dodelitev ovac iz občine Fara, naj tudi pridejo in prinese vsaj dve tretjini kupne cene s seboj.

Prosto vožnjo po železnici in prost vstop na Ljubljanski veleseljem bodo imeli v nedeljo 5. oktobra vsi, ki bodo obiskali veleseljem v narodni noši. Kdor želi potovati na veleseljem v narodni noši, naj se oglasi v občinskem uradu do sobote 4. oktobra.

Živalske nakaznice za mesec oktober bodo delili v uradu po običajnem vrstnem redu po vaseh.

Iz Gorenjske

Nemško učiteljsko na Gorenjskem. Na vseh ljudskih in glavnih šolah na Gorenjskem se je dne 22. septembra začel redni šolski pouk. V ta namen je s Koroskega prišlo na gorenjske šole 260 učiteljev in učiteljic. Njihovo število pa se bo zvišalo na 300. Učiteljsko, ki je zdaj nastavljen na Gorenjskem, je še med dolgimi počitnicami večkrat obiskovalo kraje svojega prihodnjega delovanja ter je dobilo stike z učenci. Tako zdaj — kakor pišejo koroski listi — to učiteljsko svoje počitniško delovanje uspešno nadaljuje v šoli. »Vse preveča isto hotenje: nemška beseda, nemška pesem in nemški duh v deželi južno od Karavank naj se spet vrne.«

Iz Spodnje Štajerske

Poročila sta se Norbert Boldin, uradnik Ljudske hranilnice v Celju, in Olga Medvešek iz Celja. V Mariboru so umrli: 71 let stara Marija Potisek, v mariborski bolnišnici na 68 letna Franciška Zadnik iz Maribora. — Tovarnar Ervin Zelenka, ki se je bil ponesrečil pri avtomobilski vožnji, je tudi umrl.

Zupanski zborovanje v Ptujju je bilo dne 26. septembra ter se ga je udeležilo 100 županov. Zborovanje je začel politični komisar Fritz Bauer, govorili pa so višji vladni svetnik in voditelj ptujškega finančnega urada dr. Kastelic, okrožni kmetijski voditelj Strašil ter štabni vodja prehranjevalnega urada dr. Lattmann. Na koncu je politični komisar priporočal županom, naj si jemljejo pri evro-jem uradovanju za vzgled narodno-socialistično delovanje.

Novega župana v Hrastniku Ditza so slovesno ustoličili dne 26. septembra. Pri tej priliki je politični komisar trboveljskega okraja dr. Frohner po-častil delovanje dosedanjega župana Findeisna.

Sport

»Prosim Vas, apelirajte na upravo Ilirije« Četrť ure z Brankom Žižkom

Pred petimi leti so objavili belgrajski listi malo športno senzacijo. Na kopališču »Bob« kluba so odkrili plavalca, ki je bil brez treninga hitrejši od tekmovalcev, ki je igral in plaval ne da bi se utrudil. Kadar koli sem srečal trenerja Gakoviča, se je pohvalil, da je bil on tisti, ki je odkril »jed-nog velikog plivačkog asa...«

Ime novega plavalnega talenta, ki smo ga čit-tali v belgrajski »Politiki«, je zvenelo prav po domače: Branko Žižek. Kdo in od kod je ta Žižek, mi ni vedel nikdo povedati, dokler nisem srečal moža z istim priimkom, dr. Cirila Žižka. Takrat sem zvedel, da je to njegov sin, naš človek, ki je že po očetu, zaslužnem organizatorju smučarstva, podedoval veselje do vsega, kar je s športom v zvezi.

Če bi vam hotel Branka Žižka predstaviti, bi moral dodati — študent Trgovske visoke šole v Belgradu. Vendar, športnikov to ne zanima, pač pa približno takole: ... prvak in rekordar na 400 in 1500 metrov prosto, star 21 let, visok 184 centimetrov, teže 92 kg. Žižek je pravi tip plavalca: visok je in krepak, roke in noge so dolge in z mehikimi mišicami obdane, prsni koš ima prostoren in gibčen.

»Kako je bilo v Rimu,« sem ga nagovoril, ko sva se prvič srečala.

»Marsikaj lepega smo videli, z uspehi pa ni-sem zadovoljen. Ne mislim na svoje tovaršice, pač pa na svoje čase. Odpotovali smo na tekme brez treninga, ko je bila Ilirija že zaprta. Mislim sem že, da je konec sezone, ki sploh ni bila sezona... in sem začel igrati nogomet. Saj veste, kako je s pla-valci. Vse leto morajo plavati, na jesen pa jim prija spet žoga ali malo lahke atletike. Imel sem precej trde mišice, ko sem sedel na tržaški brzo-vlak.«

Prireditve Dopolavora

Dne 5. t. m. priredi Dopolavoro na stadionu velike ženske športne tekme, združene s telovad-nim nastopom. Ob 14.30 bo defile tekmovalk in dviganje zastave, zatem pa tekme v odbojki, ko-sarki in lahki atletiki. Ob 16 bo nastop telovad-nih skupin. Sodelovalce bodo telovadkinje in športnice iz Trsta, Vidma, Gorice, Reke, Pulja, Milana, Turina, Benetk in Brescije. Vstop bo vsa-komur brezplačen.

Atleti primitivnih narodov

Bušmani hitrejši od konj. Medtem ko sma-trajo znanstveniki, da so športniki že dosegli skrajne meje vseh mogočih rekordov, najdemo med primitivnimi narodi atletike, ki potrjujejo na-sprotno. Iz uradnih zapisov guvernerja v Južni Afriki se vidi, da so v izredno važnih primerih pošiljali v prejšnjih časih kot kurirje namesto jezdecov tekače. Posebno zanimiv je primer, ko je najela policija dva Bušmana, ki sta dobila na-ročilo, da odneseva v dveh dneh važno odredbo iz Gobabisa v Rietfontein, kar znaša 225 km. Te-kača sta si izgovorila primerno nagrado in sta resnično pretekla tja in nazaj v štirih dneh. — Uradno je ugotovljeno, da sta pretekla razdaljo približno 450 km v štirih dneh.

O brezimnih atletih, ki skačejo v višino že z 2 m, poročajo sledeče: V Ruandi (Vzhodna Afri-ka) je živel sultan Msinga, ki je imel svojo elit-no vojaško gardo. V tej gardi so služili večinoma einovi plemenitstva in drugih odličnikov. Gardi-ste so vzgajali tudi potom športnih vaj, pri ka-terih so pokazali izredne uspehe. Če so prišli k sultanu inozemci na obisk, jim je rad pokazal svoje skakalce, ki so z eleganco in lahkoto ska-kali že z strnjeno vrsto tovarišev. Skoki v višino okrog dva metra niso bili nič posebnega, poroča nemški vladni svetnik dr. Dannert.

ZSK Hermes, kolesarska sekcija: na seji v soboto 4. t. m. ob 19 bo govora o organizaciji ko-lesarske dirke. Vsi in točno!

Cucelli — Italijanski prvak v tenisu. Z zma-go nad Radom (6:1, 9:7, 6:4) si je Cucelli konč-no veljavno priboril naslov italijanskega prvaka.

Ragnhilda — je morala boriti... Doslej ni bila vajena izgubiti, tudi borila se je redko kdaj. Na zadnjem plavalnem mitingu v Kopenhagenu pa ji je bila Sörensenova tako za petami, da je znašala razlika le desetinko sekunde. To je bilo v borbi na 100 m prosto, ko je bila Ragnhilda Hveger prva z 1:06.6.

Nov francoski rekord v teku na 3000 m je po-slavljal Pujazon in sicer s časom 9 min. 25.7 sek. Naši kajakaši, ki so nastopili na veslaških kajak tekmah v Turinu, so se vrnili v Ljubljano

»Ste se dogovorili v Rimu še za kakšno tek-movanje?«

»Prav za prav nič točnega. Sedaj bo treba počakati, da bodo začeli z delom v zimskih kopališčih.«

Zanimal sem se, kam se bo podal v novih raz-merah na študij, odgovoril pa mi je, da bo naj-brž ostal za enkrat kar v Ljubljani.

»Samo, da bi bilo zimsko kopališče še naprej odprto. Prosim vas, apelirajte na upravo Ilirije...«

Sodil sem, da mu je veliko na tem, da bi imel redno priložnost treninga. Ko sem ga vprašal, ali ima vsaj v mislih očitano svojo bodočo športno kariero in ali upa doseči kaj velikega, mi ni odgovoril več kot da bi rad ohranil kon-dicijo. Žižek plava z užitkom, po ure in ure je v vodi, vendar bolj za zabavo kot za res. Zdi se mi, da bi lahko postal plavalec svetovnega slo-vesa, če bi hotel, da pa mu to ni tako važno.

Začel je plavati, ko mu je bilo sedem let, pozneje pa se je veliko bavil s kolesarstvom, ves-lanjem in nogometom. S plavalnimi treningi je prišel šele pred petimi leti. Najprej v Belgradu, potem pa v Dubrovniku, kjer je študiral na Trgov-ski mornarski akademiji. Zelo rad ima trenerja Darka Prvana, katerega šteje med najbolj priza-devne plavalne strokovnjake.

V Ljubljani je Žižek šele pol leta. Na Iliriji je našel dobre tovaršice, katere je navdušil zlasti za plavanje na dolge proge. Posebno je vnet za ilirijansko plavalno šolo: »To je edinstvena usta-nova, ki bo prinesla Iliriji še veliko športne slave.«

Ura je bila pol dvanajstih. »Ali bi še kaj radi vedeli, moram še v kopališče...« me je nagovoril. Poslovila sva se in odšel je v zimski bazen Ilirije.

z dvema zmagama. Ko jih pozdravljamo na do-mačih tleh, jim tudi s strani športnega uredništva »Slovenca« izrekamo čestitke!

Veliko zanimanje vlada za prva srečanja na nogometnem prvenstvu. V nedeljo bomo imeli pri-liko videti v kakšni formi sta močviti Ljubljane in Hermes. Oba računata z zmago...

Iz Starega trga pri Ložu

Vsem naročnikom »Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Domoljuba« in »Bogoljuba« župnije Stari trg! Ker poštna blagajna ne pošlje od nedeljah, se obveščate, da lahko plačate naročnino vsako ne-deljo in tudi med tednom v mežnariji v Starem trgu. Tam tudi naročite »Slovenčev koledar« in tudi »Slovenčev knjižnico« pri zastopniku Lavriču Francetu, mežnariji.

Italijanski in nemški vojaki se bratijo na ruski fronti.

Drobne novice

Koledar

Petek, 3. oktobra: Terezija Deteta Jezusa, devica; Evald, mučenec; prvi petek.
Sobota, 4. oktobra: Franc Asiški, spoznavalec; Avra, devica; Hierotej, spoznavalec.

Novi grobovi

† Akademik Ivan Misjak. V četrtek ob 8 zjutraj je v splošni bolnišnici umrl akademik Misjak Ivan. Pogreb bo danes, v petek ob 3 popoldne na Žal na pokopališču pri Sv. Križu. Zažaložim naše iskreno sožalje.

— Gospodom katehetom. Gospodje kateheti srednjih in meščanskih šol se opozarjajo, da je za verouk odslej obvezen novi učni načrt, ki se naj letos uvede v prvi in peti razred. Ljubljanskim gg. katehetom bo prepis načrta na razpolago od sobote 4. oktobra dalje v sobi katehetskega društva, zunanji ga dobijo po pošti. V kratkem se razpošlje načrt katehez za prvi razred, za katerega je predpisan katekizem. V petem razredu naj se uvede dr. Grivca učbenik: Krščanstvo in Cerkev. — Nadzornika.

— Začetek šolskega leta na klasični gimnaziji v Ljubljani. Ravnateljstvo drž. klasične gimnazije v Ljubljani sporoča, da ne bo dne 4. oktobra šolske maše in tudi ne 6. oktobra še šolskega pouka. Dan šolske maše, in začetek pouka bo objavljen v vseh dnevnikih okoli 10. oktobra.

— Pričetek pouka na drž. trgovski akademiji v Ljubljani. Učenci II., III. in IV. razreda se zberejo v soboto 4. oktobra ob 8 zjutraj v svojih razredih, učenci vseh treh oddelkov I. razreda pa istega dne ob 15.

— Spremembe v prometu vlakov na progi Ljubljana—Zalog. Pričenši z dnem 30. septembra t. l. izostane dnevno redno na progi Ljubljana—Zalog in nazaj potniški vlak št. 516 z odhodom iz Ljubljane ob 5.05 ter prihodom v Zalog ob 5.18 ter potniški vlak št. 525 z odhodom iz Zaloga ob 23.28 in prihodom v Ljubljano ob 23.40.

— Pokrajinski odbor Rdečega križa se pri srčno zahvaljuje Pokrajinski delavski zvezi v Ljubljani, ki mu je dala pisarniške prostore v Delavski zbornici velikodušno brezplačno na razpolago. Ob tej priliki izrekamo svojo iskreno zahvalo Narodni strokovni zvezi, ki je našemu poizvedovalnemu oddelku skozi 5 mesecev gostoljubno nudila svojo streho.

— Vsem bivšim članom »UJMA« v Ljubljanski pokrajini. V zvezi z istočasnim dopisom »UJMA« v likvidaciji štev. 1075 vam sporočamo, da nam je bilo z odredbo Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 1. VIII. 1941 št. 77 (Službeni list za Ljubljansko pokrajino z dne 1. VIII. 1941, 62. kos) dovoljeno poslovati v Ljubljanski pokrajini in da smo postavili za poverjenika dosedanjega ravnatelja »UJMA« g. Josipa Skalarja. Hkrati smo odredili, da se pobirajo avtorske takse za čas od 1. I. 1941 do 31. VII. 1941 izvrši »UJMA« v likvidaciji, medtem ko bo repartitijo od 1. VIII. 1941 dalje že vršila SIAE tudi za pri njej udružene skladatelje, bivajoče v Ljubljanski pokrajini. Glede včlanjenja dosedanjih članov »UJMA« pri »SIAE« smo prejeli od Generalne direktije v Rimu sledeča navodila: »Naša Generalna direktija smatra za potrebno in nujno, da uredi položaj bivših članov »UJMA«, ki se bodo morali prevesti v okvir SIAE. Zato odreja, da vsak posamezni interesiranec izpolni in podpiše pristopno odnosno vprašalno polo. Vsak skladatelj in avtor teksta, bo razen tega moral napraviti seznam svojih del in sicer v slovenskem in italijanskem jeziku z navedbo reparticijskih kvot, ki se naj prisodijo za vsako posamezno delo skladatelju, eventualnim avtorjem literarnega teksta in založniku. Pri tem je treba upoštevati, da se morajo repartitije navesti v štirindvajsetinkah po spodnjih shemah. Seznamu z reparticijskimi kvotami je priključiti v enem izvodu — četudi samo v rokopisu — vsako posamezno glasbeno delo zaradi vpisa v tozadevno evidenco pri Generalni direktiji. Ako pa temu ni mogoče ustreči, naj se navede vzrok. n. pr. oblica s tem združenega dela, stroški itd. Novoprstipivši skladatelji, avtorji teksta itd., so oproščeni od plačila vpisne takse lir 100, kakor tudi predpisane izpita.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16, in 19. uri, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 15., 17. in 19. uri

GROFOV SIN

Film iz katerega veje svet zrak plodnih polj zelenih gozdov in visokih planin ter glasovna luč bozen do obojevalne zene. Amedeo Nazzari, Lilia Silvi, Elena Altieri in drugi

KINO UNION - TEL. 22-21

Premiera pravkar izdane filma

Luč v temi

z najboljšimi igralci države: Alida Valli, Fosco Giachetti, Clara Calamai, C. Campanini itd. Zgodba o ljubezni, ki je že od začetka obojena na odrekanje in žrtve do končne zmage

KINO MATICA - TEL. 22-41

Vesela dogodivščina slavnega tenorista

POMLADNA PESEM

V glavni vlogi G. LUGO, znan iz filma »Pesem vetru«. Ameriški komik OLIVER HARDY v filmu polnem smeha in veselja

ZENOBIA

Predstave ob 19.

KINO KODELJEVO - TEL. 41-64

— Poziv poklicnim šoferjem! V okviru Pokrajinske delavske zveze se je ustanovila za zaščito interesov poklicnih šoferjev enotna »Skupina šoferjev«, v katero sta se združila doslej samostojna društva »Šofersko društvo Volane« in »Zveza šoferjev«. Enotno društvo ima svoje prostore pri Pokrajinski delavski zvezi (Ljubljana, Miklošičeva cesta 22-I) ter vabi vse doslej še neorganizirane poklicne šoferje, da pristopijo k društvu. Vpisnina stane lir 5.—, ki se plača ob pristopu. Članarina pa znaša mesečno lire 4.—. Vsi oni šoferji, ki so bili člani dosedanjih šoferskih društev, bodo avtomatično prevedeni v enotno »Skupino šoferjev«. — Pokrajinska delavska zveza.

— Gobarji — strokovnjaki iščejo gobe. Vse večje postaja zanimanje za naše gobe, za najrazličnejše vrste, ki so užitne, a jih v mirnih časih nikdo ni niti pogledal, kaj še pokusi. Strokovnjaki — gobarji preiskujejo sedaj gozdove okoli Ljubljane, posebno gozdne predele proti Dolenjski. Našli so mnogo prav zanimivih vrst, a nikjer niso te dni našli na kakšno jurčko ali na skromno lisičko. Vse je po-

brano. Zakaj ni jurčkov? Dobrepoljčanke zatrjujejo, da letos zato ni toliko jurčkov, ker je zgodaj pritisnilo hladno vreme in ker je tudi zgodaj v septembru ponekod padla prva slana. Je to res! Vzrok pa je tudi v tem, da so ljudje pri nabiranju jurčkov bili brezobzirni in vandalski ter so tej dobri gobi vso podlago popuili. Tam okoli Turjaka so gobarji našli na posebno, tudi užitno gobo. Je to bela poprovka. Nima zastoj tega imena! Treba jo je premešati drugim jedem mesto popra. Tam na Madžarskem ta goba posebno dobro raste in Madžari jo jedo kar tako, samo malo jo osole. Bela poprovka pride tudi med gobe v razstavno omario.

NECCHI
ŠIVALNI STROJI
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Ljubljana Meščanom Ljubljane!

Jutrišnji petek, dne 3. oktobra prispe v Ljubljano Minister za korporacije, Ekselencija Renato Ricci. Visoka osebnost Italijanske države bo bivala v Ljubljani v petek in soboto 3. in 4. oktobra ter bo v soboto otvorila tudi Ljubljanski velesej.

Mestna občina Ljubljanska bo na vseh mestnih poslopih razohesila zastave. Ljubljana meščanstvo vladno »ahimo, naj v počastitev Visokega gosta okraši svoje hiše z zastavami, in sicer dne 3. oktobra od 11 do 19 in dne 4. oktobra od 7 do 19. Čez noč od 3. na 4. oktober morajo biti zastave snete.

Ljubljana, dne 2. oktobra 1941-XIX.

Podžupan:

dr. Vladimir Ravnihar I. r.

1 Naročnikom »Slovenca«! Prihodnje dni Vas bodo obiskali naši zastopniki zaradi naročnine za časopis. Prosimo vse naročnike, da istočasno poravnate tudi naročnino za »Slovenec« koledar, ki je 11 lir, če želite koledar dostaviti na dom, oziroma 9 lir, če ga boste prišli sami iskat. Za nenaročnike naših listov stane koledar 20 lir. Ne odlašajte niti dneva, ampak takoj naročite »Slovenec« koledar. Le do 15. t. m. imate še čas. »Slovenec« koledar v vsako hišo!

1 Praznik sv. Male Terezije na Selu. V petek 3. oktobra, na praznik sv. Terezije Deteta Jezusa, bo v karmeliški cerkvi na Selu pri Ljubljani ob 6 slovesna sveta maša. Ob 7 tista sv. maša. O 7.30 mašuje v kapelici sv. Male Terezije prevz. g. škof dr. Gregorij Rožman. Nato vsake pol ure tista sv. maša do 11. Popoldne ob 3 govor, blagoslov rož in pete litanije. Sveta stolica je dovolila, da prejme vsak, kdor na praznik sv. Male Terezije obišče karmeliško cerkev na Selu, popolni odpustek, če izpolni navadne pogoje. Pridite v obilnem številu po rože milosti in blagoslova, ki nam jih pripravlja Jezusova ljubljanka. Pa tudi mi ji poklonimo rože zveste vdanosti in ljubezni. Naj jih bo vesela, ko je povsod toliko trnje. Naše trnje naj svetelnica spremeni v nebeske rože.

1 Orgelski koncert v ljubljanski stolici. Opozorjamo na nocojšnji koncert, ki se bo začel točno ob 8 na 8 in ga izvajal slavni italijanski organist Ulisse Matthey, o katerem pišejo vsi italijanski listi, da je najboljši organist, odkar je umrl slavni mojster Bossi. On je vreden njegov naslednik ki po vsej pravici uživa svetovni sloves. Odlični mojster bo izvajal na orglah naslednji spored: Azzolino della Ciaia: Tokata in pesem, Vivaldi: Koncert v d-molu, Bach: Tokata v i-duru. Po kratkem odmoru bo sledil Premlov Preludij in Fuga, nato Bossijeva Pastirska scena ter variacije in finale. V tretjem delu koncerta bomo slišali Schumannov Kanon, Musorgskega Stari grad ter mojstrov skladbo Tokata-Fantaza. Koncert bo prvovrsten umetniški dogodek in zasluži vse naše zanimanje. Vstop v stolnico je od pol 8 dalje pri glavnih vratih nasproti škofijske palače. Predprodaja vstopnic tekem dneva v knjigarni Glasbene Matice od četrta na 8 dalje pred glavnim vhom v stolnico.

1 Gg. profesorji verouka, ki bodo letos poučevali v prvem razredu gimnazije ali meščanske šole, se vabijo k razgovoru o novi razporeditvi veroučne snovi. Sestanek bo danes, v petek, ob 11 v Katehetskimi sobi, Semeniška ulica 2. 1 Stanovanjski urad Ljubljanskega veleseja uraduje 2. oktobra še v Gledališki ulici št. 11, (Turistični odsek Visokega komisariata.) Dne 3. oktobra se etanovanjski urad preseli v svoj prostor na peronu ob izhodu na glavnem kolodvoru, kjer uraduje do konca veleseja dnevno od 8 do pol 22. Telefon šte. 41-50.

1 Na uršulinski gimnaziji je začeta služba božja v soboto 4. oktobra ob 9. Načeta gredo dijakinja v telovadno dvorano, kjer dobe nadaljnja navodila. Za gojenke zadošča, če pridejo v nedeljo popoldne v zavod.

1 Na II. dekliški meščanski šoli v Sp. šiški ne bomo začeli pouka 4. oziroma 6. oktobra. Pričetek pouka bo pravočasno javljen v časopisih.

1 Od sv. Mihaela na Barju. Prekrasni jesenski dnevi so mnogoštevilne Ljubljance in Ljubljankice izabili v prelepo okolico. Takih izletov in obiskov je tudi bilo deležno v prav velikem številu naše Barje. Tako je v nedeljo 28. septembra, na predpraznik našega cerkvenega patrona sv. Mihaela, pripeljal g. vizitator oo. lazaristov Sedej v spremstvu g. Mastiča Stefana in sester usmiljenj Marijino kongregacijo na obisk na Barje. Že okoli treh popoldne so začele prihajati posamezne skupine, dočim se je do pričetka popoldanske službe božje nabralo že toliko ljudstva, da se je prijazna cerkev na Barju napolnila do zadnjega kotička. Pred službo božjo je udeležence v pritični dvorani nagovoril g. vizitator Sedej in zbranim v kratkih besedah obrazložil to novo naselbino oo. minoritov, nakaž jih je pozdravil

Zastopniki naših listov!

Potrudite se in naberite čim več naročnikov »Slovenčevega koledarja«

Le do 15. oktobra imate še čas!

Naj ne bo hiše, ki bi koledarja ne imela! V koledarju bo toliko zanimivega, koristnega branja, priročnih tabel, da bo to izredno knjigo gotovo moral imeti vsak vse leto pri rokah — tako študent kakor profesor, uradnik, trgovec, industrijec, delavec in kmet. — Vsem bo vedrilo in najboljši svetovalec. — Zato na vztrajno delo!

Vsaka fara mora imeti dvakrat toliko naročnikov kot lansko leto!

še predstojnik minoritov g. duhovni svetnik p. Miroslav Godina. Sledila je popoldanska služba božja s petimi litanijami. Še dolgo po končanem cerkvenem opravilu so se v tem lepem svetlišču glasile prelepe pesmice v čast Materi božji. Drugi dan, na godovni dan zaščitnika barjanske cerkve sv. Mihaela, je bilo izpostavljeno Najsvetejše od ranega jutra, pa tja v mrak do 6 zvečer. Prvi praznik te vrste v tej cerkvi, ki bo odslej gotovo stalen. Sv. maše so bile ob 7, 8, 9 in 10. Ob 7 in 10 tudi govor. Končal pa se je ta praznik ob 18 z govorom in litanijami presv. Srca Jezusovega. Tudi tega slavlja so se domačini kakor tudi drugi udeležili v prav častnem številu. Slovensko cerkveno praznovanje sv. Mihaela kot cerkvenega zaščitnika bo na Barju dne 3. oktobra

1 Vrečo krompirja je izgubil nekdo na Privozu. Vreča je bila sicer majhna, vendar je za tiste, ki jo je izgubil, v teh časih občutna škoda. Zato bo tisti, ki je krompir izgubil, lahko vesel dobil krompir nazaj, ker ga je na cesti pobral pošten človek, ki želi krompir lastniku vrniti. Lastnik naj se oglasi na Privozu št. 11-I. Tam bo krompir z vrečo vreden dobil nazaj.

1 Namesto cvetja na grob gospe dr. Krejčevi, je daroval dr. Cadež Gvido 100 lir Rdečemu križu.

1 O boleznih in zdravljenju malih živali bo predaval v soboto, dne 4. t. m., ob 19 v šoli na Grabnu najboljši poznavalec tega predmeta dr. Janko Koren, ki bo v besedi in sliki opisal najbolj razširjene bolezni malih živali in poučil, kako jih zdravimo. Ker je reja malih živali izredno razširjena in se z njo peča dandanes kdor koli količnik more, je razumljivo, da je predavanje o zdravljenju teh živali prav posebno aktualno. Saj prinaša reja malih živali uspehov in zadostnih koristi le tedaj, če živali ne bolevarajo ali pa se obolele lahko ozdravijo. Številni novi rejci, ki so se šele v zadnjem času oprijeli reje malih živali, doživljajo neizmerna razočaranja, ko jim živali bolevarajo. Zlasti med kuncem razsajajo bolezni, ki so marsikateremu rejcu porušile vsako veselje, da bi z rejo nadaljeval. In vendar se lahko bolevarje malih živali prepreči ali pa vsaj znatno omeji, če jih rejec pozna in če zna negovati bolne živali. O vsem tem bo predavatelj poučil na sobotnem predavanju. Ljubljansko društvo Mali gospodar, ki prireja predavanje, vabi, da se ga rejci udeležijo v čim večjem številu.

1 Sezami davčnih osnov trgovin s steklom, porcelanom, steklarn, trgovin s perutnino, z ribami, konji in živino, trgovin s stroji in vozili, trgovin z jelcem in repo ter raznih trgovin so tudi že razgrnjeni ter opozarjamo zainteresirane, naj si jih ogledajo pri vratarju v pritičju leve hiše magistrata do 14. oktobra t. l.

Se s »Slovenčevim koledarjem«
boste dobili zastoj tudi
lepe naše domače jaslice

1 Zažiganje smeti na vrtovih je jeseni potrebno in koristno ter tudi v Ljubljani splošno v navadi. Pri večji množini ostankov raznih poljskih in vrtnih pridelkov pa nastane tako visok plamen z dimom, da grajski čuvaj ali bližnji stanovalci v skrbnih pogosto po nepotrebnem alarmirajo gasilce. Zato je treba vsako zažiganje vrtnih in poljskih odpadkov prej ustno ali telefonično naznaniti mestnemu gasilskemu oddelku v Mestnem domu, tel. 44-44, ter natančno navesti kraj in čas zažiganja. Hkrati pa opozarjamo na previdnost pri tem delu, da ne nastane požar. Dolžnost naznanila je osnovana tudi s predpisi gasilskega reda za mesto Ljubljano, ki za kršitve določa tudi kazni.

1 Govorice o podaljšanju Prijateljeve ulice do Zvonarske in novice o podaljšanju Cimpermanove ulice čez Koširjev vrt se že nekaj časa pojavljajo tudi v naših listih, čeprav smo tudi že čitali, da je podaljšanje teh dveh ulic v sedanjih časih in razmerah nemogoče. Zato pa spet opozarjamo, da bomo morali na uresničenje tej želja pač čakati toliko časa, da bo mestna občina imela na razpolago potrebne kredite. Kako tudi mestna občina mora v sedanjih časih varčevati, naši razsodni javnosti pač ni treba pripovedovati, ker sama dobro ve, da se je tudi za mestno občino vse podražilo, dohodki so pa ostali isti in se celo še prav zelo zmanjšali. Ljudje tudi n. pr. vedo, da prav na tisti strani Ljubljane, kjer smo imeli prej največji uvoz raznovrstnega blaga, sedaj organi mestne trošarine čakajo na posamezne redke košare in tudi samo še na posamezne lire. Sedaj bo zato tako za silo Prijateljeva ulica podaljšana do Zvonarske ulice, ne pa še na Zabjek. A s podaljšanjem Cimpermanove ulice bomo morali potrpeti.

1 Leseno ograjo ob Ljubljani je mestna občina ljubljanska napravila zato, da se ne bi kdo ponesrečil v strugi, nikakor pa ne zato, da bi ob Ljubljani stanujoči prebivalci lahko na ograji iztepali preproge, rjuhe, posteljnino in podobne stvari. Zaradi kršenja najosnovnejših higienskih predpisov bodo taki ljudje prav strogo kaznovani, da ne bo več pritožb. Zato pa resno opominjamo vse stanovalce ob Ljubljani ali Gruberjevem prekopu, naj svoje preproge, rjuhe, posteljnino in podobne stvari iztepajo doma na dvoriščih, nikakor pa ne skozi okna ali na ograji ob Ljubljani in Gruberjevem prekopu, če se hočejo izogniti visokim globam in drugim neprijetnostim, saj bo od slej policija prav strogo pazila na iztepanje preprog, posteljnino i. dr.

Gledališče

Drama. Petek, 3. oktobra: Zaprt. — Sobota, 4. oktobra: Zaprt. (generalka). — Nedelja, 5. oktobra, ob 17.30 »Hamlet«. Premiera. Red Premierski. — Ponedeljek, 6. okt.: Zaprt. (generalka). Opera. Petek, 3. okt. ob 18.15: »Netopir«. Premiera. Red Premierski. — Sobota, 4. okt.: »Netopir«. Red A.

Radio Ljubljana

Petek, 3. oktobra, 7.30 Radijska poročila v slovenščini. — 7.45 Slovenska glasba, vmes ob

8 napoved časa. — 8.15 Radijska poročila. — 12.30 Radijska poročila v slovenščini. — 12.45 Simfonična glasba. — 13. Napoved časa. — Radijska poročila. — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17 Orkestralna glasba pod vodstvom Arlandija. — 14. Radijska poročila. — 14.15 Violinski koncert pod vodstvom Mannoja. — 14.45 Radijska poročila v slovenščini. — 17.15 Radijski orkester pod vodstvom Draga M. Šijanica. — Slovenska glasba. — 19 »Parliamo l'italiano«, prof. dr. Stanko Leben. — 19.30 Radijska poročila v slovenščini. — 19.45 Operetna glasba. — 20 Napoved časa. — Radijska poročila. — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini. — 20.30 Lirična sezona EIAR-ja: Mascagni: »Odaliska«. — Vmes pogovor v slovenščini. — Poročila v slovenščini. — 22.45 Radijska poročila v slovenščini.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec ded., Cesta 29. okt. 31.

Anekdoti

Caruso na podeželskem koncertu

Slavni italijanski tenorist Caruso je nekoč priredil koncert v manjšem podeželskem mestu. Pred koncertom se je sprehal po ozkih mestnih ulicah ter je prišel v koncertno dvorano prav pred pričetkom koncerta. Ko je hotel stopiti v dvorano, ga pograbila za rokav močna roka. Maestro Caruso se je hitro obrnil in zagledal pred sabo ogromnega vratarja, ki je od nje neizprosno zahteval, da mu mora pokazati vstopnico. Slavni pevec mu odvrne nekoliko nejevoljen: »Kakšno vstopnico hočete od mene? Kaj me ne poznate? Jaz sem Enrico Caruso.« Na te besede se je vratar zakrohotal in mu odgovoril: »To pripovedujete komu drugemu, ne pa meni. Pred vami sta namreč dve dva Carusa brezplačno odšla v dvorano. Vi ste tretji in boste vstopnico tudi plačali.«

Mišek in Netopir

»Tolovaj Netopir!« so vzkliknili vsi hkrati, stric Jurček, Mišek in Miška.

Črna postava se je okrenila proti njim in napirala nanje samokres.

»Ne boste vtikali svojega nosu v tuje zadeve!« se je zadržal Netopir. Stopil je k strici Jurčku in mu potegnil samokres izza pesa. »Nočem, da bi se ranil s to otroško igracijo. Zato sem ti jo vzela!« se je rogal tolovaj strici Jurčku.

Razkoračil se je pred zbegano trojico in zažugal: »Kdor se zgane, bo dobil svinca v želodec!« Hitro je natovoril vrečke cekinov, ki jih je vzel inženirju, zajahal črno žival, izpodbodel in zdiral po cesti, kakor da ga podi vihar.

»Miška mi je všeč! Če bi se mi tako ne mudilo, bi jo vzel seboj!« je pomežiknil tolovaj Miški, ko je zdiral mimo nje.

Miško se je pognal za njim. Njegov konj je zaslužil ime, ki ga je nosil. Tako hitro je šnil za tolovajem, kakor strela.

Miška je vpila za njim in vila roke. »Ne hodi, Miški! Ubil te bo!«

KULTURNI OBZORNIK

Zanimiva gospodarsko-zgodov. razprava

Anton Krošl, Zemljiška odveza na Kranjskem, Ljubljana 1941-XIX. Samozaložba.

Znanstvene razprave kot samostojne publikacije so bile pri nas redke še v normalnih časih, še večje težave pa nastanejo zanje v izrednih časih. Zato je tembolj razveseljiv vsak pojav znanstvenega dela tudi v izrednih razmerah, dvakrat bolj razveseljiv pa je tak pojav tedaj, če gre za plod dolgotrajnega, kvalitetnega znanstvenega dela, ki se bavi s povsem novimi, doslej še neraziskanimi problemi. Taka razprava je tudi knjiga Krošl, Zemljiška odveza na Kranjskem.

Dr. A. Krošl je poznamo kot pisca Trgovske zgodovine, trgovske šolske knjige, a katero se je uveljavil kot eden prvih slovenskih gospodarskih zgodovinarjev. Znan pa je tudi njegov Pregled splošne zgodovine, ki ga je napisal ob enem s prof. Petelinom za Mohorjevo družbo ter je pripravljen priročnik za naše šole. Ta pregled se odlikuje ravno po gospodarskih poudarkih, kar je donesek tega pisatelja. Pričujočo znanstveno razpravo pa je predložil kot disertacijo na naši univerzi, ter je bila sprejeta.

Ta razprava spada v področje gospodarske zgodovine ter obravnava gospodarsko važen dogodek odprave zadnjih ostankov fevdalstva na Kranjskem, kar se je zgodilo približno pred sto leti.

Gospodarska zgodovina je na splošno pri nas še povsem neraziskano področje, zlasti glede na naše domače razmere. Nekaj drobcev je sicer raztresenih po raznih znanstvenih revijah, vendar so ti drobci večinoma plod slučajnega zanimanja, ne pa sistematičnega študija problematike slovenske gospodarske zgodovine.

Zato lahko označimo Krošlovo razpravo kot prvo sistematično delo v gospodarski zgodovini našega naroda. In priznamo takoj, da je to prvo delo tudi dobro uspešno delo, ker zagrablja v celotnosti problematiko enega najvažnejših dogodkov v agrarni zgodovini naše bližnje preteklosti, t. j. odpravo podložništva, njegovih bremen in pravic.

To delo eloni večinoma na arhivalnih raziskavanjih (zemljiško odvezni arhiv), vendar seže v uvodu tudi v postanek in razvoj podložništva od prvih začetkov dalje, prikaže strnjeno, vendar dokumentirano bistvo podložništva, njegove pravice in obveznosti in končno razvoj zakonodaje za varstvo podložnikov. Tovrstnega strnjenelega pregleda doslej v slovenski štampi nismo imeli, pa tudi v drugih literaturah utegne biti redek.

Ravno v tem uvodu znanstvenik, pa tudi laik, lahko v podrobnostih spozna bistvo fevdalstva in podložništva v novem veku.

Nadaljnja poglavja govorijo nato o dogodkih leta 1848, ki so privedli do kmečke odveze, nato pa govori pisec obsežno o smernicah za zemljiško odvezo, o organizaciji organov za zemljiško odvezo ter o njihovem postopku pri delu nekako

do leta 1853, ko je prenehala deželna komisija za zemljiško odvezo.

Cepprav so vsa ta poglavja za razumevanje celokupne problematike bistvenega pomena, je vendar po svojih konkretnih navedbah in dognanjih vsebinsko najmočnejši zadnji oddelek knjige, ki nosi naslov Rezultat dela. V tem oddelku pisec kritično tehta vire v arhivu za zemljiško odvezo ter pride do zanimivih samostojnih dognanj. Tako prikaže v poglavju O vrstah imenij točno vsebino pojma imenje — Dominien Imenja so bila v času zemljiške odveze po pisčevih ugotovitvah razdeljena v pet kategorij, katerim je pisec našel primerne slovenske označbe.

Sledijo nato podrobni pregledi o količinah in vrstah prijavljenih podložniških obveznostih, kjer navaja pisec tudi podrobni pregled 93 imenij z največjo tlako ter številom podložnikov. Zanimiv je nato tudi splošen sumarni pregled vseh davčnih in naravi ter njihova razdelitev po posrednih pokrajinskih deželah. Pri tem pride do pravega izraza položaja mesta Ljubljane glede sedežev imenij in pripadajočih obveznosti. Izmed naslednjih dognanj je zanimiva pisčeva ugotovitev glede absolutnega števila zavezancev, ko ovreže formalno število zavezancev, kakor ga navajajo zemljišoodvezni viri in postavi nato novega, ki je za 20% nižje od formalnega. Kritično presojo tega stališča pisca prepustimo vsekakor strokovnjakom.

V poglavju o izvedbi zemljiške odveze so v podrobnostih prikazane poedine številke odpravljenih obveznosti ter je značilna ugotovitev pisca, da je bilo na Kranjskem za časa zemljiške odveze prav malo zakupnih zemljišč.

Obseg in vrste odvezanih zemljišč so prikazane v samostojnem poglavju, ki kaže, da je bilo okoli 25.000 zemljišč dosti velikih za samostojno preživljanje posestnikov. Ob zaključnem pregledu celokupnega dela zemljiške odveze je pomembna tabela o najpomembnejših 93 imenijih, kjer so navedena imena dominiijev, upravičencev, število odvezanih zemljišč po velikosti ter ugotovljen zemljišoodvezni kapital.

Študija ima tri priloge: I. Zakon o odpravi tlačanstva, II. Vrste in nazivi podložniških obveznosti na Kranjskem, III. Merila pri ocenjevanju podložniških obveznosti.

Tudi te priloge so važen element študije ter bodo vse, zlasti pa druga priloga gotovo še pomembni napotki pri nadaljnjem raziskavanju naše zemljišne zgodovine.

Knjiga je torej v celoti vseskozi tehtna, v znanstvenem pogledu na višini in se je z njo naš mladi gospodarski zgodovinar vsekakor močno afirmiral v znanstvenem svetu.

Knjiga zasluži, da pride v vsako našo javno, društveno, pa tudi v vsako večjo zasebno knjižnico.

»Biblioteca per masse« bo pričela izhajati v Rimu. Izdajatelj pravi, da hoče široki množici (kmetu, delavcu, mornarju, obrtniku, vojaku, malemu uradniku) podati v poceni in jasno pisanih knjižicah vse, kar je potrebno, da ve. Poseben ozir bo seveda na duhovnem obdelovanju bravca v duhu sedanjih časov. To bi bile nekake »reklamke« ali rakovniške »knjižice«, le da segajo te bolj na duhovna področja.

Iz Hrvatske

Novi veliki župani na Hrvatskem. Poglavitnik je podpisal odredbo, s katero je imenoval dotedanega velikega župana velike župe Vrhbosna v Sarajevu, Derviša Omerovića, za šefa velike župe Bila gora v Bjelovaru. Za velikega župana velike župe Vrhbosna pa je imenovan Ismet beg Gavran Kapetanović.

Veliko zborovanje ustaških mladine v Požegi. Prejšnjo nedeljo je bilo v Požegi veliko zborovanje ustaških mladine, katerega se je udeležilo tudi vodja te mladine prof. Ivo Oršanić. Navzoh je bil tudi zastopnik nemške krajevine nar.-soc. skupine Oto Greger. Oba sta imela na zbrano mladino tudi navduševalne nagovore, v katerih sta jih opozarjala na naloge, ki jih ima mladina v novi državi. Omenjala sta tudi potrebo, da morajo predstojniki in vzgojitelji s svojim vzgledom in delom povod prednjačiti mladini.

Ocene za vedenje v hrvatskih ljudskih in srednjih šolah. Prosvetni minister dr. Budak je izdal odredbo o ocenah za vedenje v hrvatskih ljudskih in srednjih šolah. Ocene so naslednje: vzorno (1), pohvalno (2), dobro (3), slabo (4).

Imenovano ravnateljstvo »Plivec«. Minister za narodno zdravstvo je imenoval ravnateljstvo drž. zavoda za izdelovanje zdravil »Plivec«. Za ravnatelja je imenovan dr. Marjan Banič. V odboru tega zavoda so pa še lekarnar Radovan Damaška kot zastopnik min. za zdravstvo, dr. Mirko Francetić iz ministrstva za kmetstvo gospodarstvo in Milan Melinković kot zastopnik fin. ministrstva.

Uredba o delovanju Narodne zaštite neodvisne države Hrvatske. Minister za hrvatsko domobranstvo, vojskovodja Kvaternik, je izdal zakonsko odredbo o ureditvi in delovanju Narodne zaštite neodvisne države Hrvatske. Po tej odredbi se delovanje narodne zaštite naša prvenstveno na varnost posameznikov in ožjih zajednic, družin, hiš, sosedstev in podjetij. Samozastita obsega: Ustanavljanje in delovanje hišne zaštite ter veleobrtne in zavodske zaštite ter ustanovitve in delovanje poseščin kot področij večjega števila samozastitnih edinic.

Minister za korporacije med begunsko mladino. Minister za korporacije dr. Lovro Sušić je v Zagrebu obiskal taborišče begunske mladine ter se je med nesrečniki držal del časa. Pregledal je tudi vse njihove prostore, preskrbo s hrano in perilom. V taborišču je okoli 1000 otrok, ki so jih pripeljali v Zagreb iz okolice Kulen Vakufa v Bosni.

Potujoča italijanska Opera v Dubrovniku. V Dubrovniku je prispela potujoča italijanska Opera, ki jo je organiziralo ministrstvo za narodno kulturo skupno z Dopolavorom. Italijanski umetniki so v Dubrovniku uprizorili Puccinijevo opero »Turandote« in Verdiejev »Rigoletto«. Predstave sta se med drugim udeležila tudi poveljnik italijanske divizije »Marche« general g. Amico in veliki župan dr. Ante Buč.

Hrvatski častni konzul v Trstu umrl. V Zagreb je prispela vest, da je v Trstu umrl častni konzul neodvisne države Hrvatske com. Giannino Angelini. Pokojni Angelini je bil velik prijatelj ustaškega pokreta.

Nemške šole na Hrvatskem. Po zadnji zakonski odredbi, ki ureja šolsko vprašanje za nemško

Iz Tržaške pokrajine

Zlata kolajna padlemu junaku. Z zlato medaljo — najvišjim odlikovanjem za osebo hrabrost je bil odlikovan padli poročnik Nikolaj Gianni, rodom iz Mil pri Trstu. Odlikovanje mu je bilo podeljeno za delo izredne hrabrosti, ki ga je izvršil 14. marca t. l. na grški fronti ter ga je pri tem zadel junaška smrt. Gianni je študiral v Trstu ter se je zelo udeleževal v fašističnih mladinskih organizacijah.

»Vojni vrtovec«, ki jih je uredila mestna občina v Trstu v svojih parkih in nasadih ter jih zasadila s krompirjem, zelenjavo in drugimi poljskimi pridelki, so se letos zelo obnesli. Dali so lep pridelek, ki je dobrodošla pomoč tržaškim revežem. Za prihodnje leto pa pripravila mestna občina še velikopoteznejšo akcijo za obdelanje zemlje, ki na področju mesta še ni izrabljena za pridelovanje hrane. Občina bo še bolj izrabila svoja zemljišča v parkih, začela pa je ob enem že sedaj z akcijo, da ji sledijo tudi zasebniki ter intenzivno obdelajo svoja zemljišča. Tisti, ki svoje zemlje ne bi izrabili, pa naj bi jo dali na razpolago drugim, ki bi bili pripravljeni jo obdelati. Prihodnje leto ne sme niti centimeter zemlje v Trstu ostati neizkoriščene — to je sedaj geslo tržaške mestne občine.

Smrt Giannina Angelinija. Po kratki boleznii je umrl v Trstu znani javni in gospodarski delavec Giannino Angelini. Z njegovo smrtjo je nastala v javnem življenju Trsta in Tržaške provinc velika vrzel. Bil je predsednik in odbornik številnih občinskih ustanov, sodeloval je v mešnem svetu, v raznih kulturnih, turističnih in humanitarnih organizacijah. Nedavno je bil imenovan za honorarnega konzula Hrvatske države v Trstu. Med prejšnjo svetovno vojno se je bojeval ves čas kot prostovoljec v vrstah italijanske armade in si je pridobil številna odlikovanja za svoje junaštvo. Smrt ga je zadel v najboljših letih, sredi živahnega vsestranskega dela.

Zlato poroko sta slavila v Trstu zakonca Herman in Marija Doria. Poročila sta se l. 1891. ter sta preživela življenje v lepi zakonski slogi in sreči. Zlato jubilej svojega zakona sta dočkala zdrava in čila.

Odlikovani tržaški junaki. Z bronasto medaljo za hrabrost sta bila odlikovana dva mlada

junaška Tržačana — podporočnik bojne ladje Jussto Rivlini, ki se je odlikoval kot poveljnik bojnega čolna in podporočnik Corrado Carini.

Fig primanjkuje. Letos je na tržaškem trgu zelo malo fig, dasi so v okolici zelo obrodile. Če se pojavi na stojnici pri prodajalcah kakšna kosara, pa v nekaj hipih izgine, takoj jih ljudje kupijo. Pomanjkanje fig je v zvezi s skrbjo za zimsko zalogo. Letos delajo gospodinje iz fig marmelado, ki je jako dobra in zdrava, ima pa še to prednost, da rabi jako malo sladkorja, ker so fige že same na sebi jako sladke.

Smrten padee. Na lepi cesti via Fabio Severo, ki pripelje v Opčin v sredino Trsta v precejšnjem padcu, tako da je posebno vabljiva za kolesarje, se je pripetila tragična nesreča. 20 letna služkinja Marija Merzee je padla s kolesa ter si razbila lobanjo. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer pa je poškodbam podlegla.

Najcenejši, najboljši in najzanimivejši tednik je brezdvomno »DOMOLJUB«!

15 letnico »ohmejne milice« je proslavila Legija Monte Nevoso, ki straži bivšo mejo italijanske države vzdolž mejne črte proti nekdanji Jugoslaviji.

Visoke nagrade za peko najboljšega kruha. Na osebno iniciativo tržaškega prefekta Eksa. Tamburinja je razpisan natečaj za peko najboljšega kruha iz enotne moke, pri katerem lahko sodelujejo vse pekarnice. Razpisane so visoke nagrade in sicer za pekovske obrate: prva nagrada v višini 10.000 lir, druga nagrada 7000 lir in tretja nagrada 3000 lir. Ob enem pa so razpisane tudi tri nagrade za pekovske pomočnike, ki se bodo pri tem natečaju najbolj izkazali: nagrade znašajo 5000, 3000 in 2000 lir. Za ta natečaj vlada med pekovski obrtniki veliko zanimanje, prav takšno pa tudi med občinstvom, saj bodo dobri rezultati natečaja v prvi vrsti prišli v prid konzumentom kruha, ker bodo potem vse pekarnice pekle kruh po doseženem najboljšem receptu.

Iz Goriške pokrajine

Posebni vlak iz Gorice na Ljubljanski velesejem zagotovljen. Kakor izvemo iz dobro počučnega vira, je poseben vlak iz Gorice na Ljubljanski velesejem zagotovljen. Pred kratkim je še izgledalo, da zaradi tehničnih težav vlaka ne bo mogoče pripraviti in dobiti. Po posredovanju goriškega prefekta in ljubljanske Visokega komisarja so bile pa vse težkoče odstranjene in vlak je sedaj zagotovljen. Vozil bo v nedeljo 5. oktobra tja in nazaj.

Spominek na Vodicah. Pred dnevi je obiskal Vodicke goriški prefekt Caveni v spremstvu goriškega župana in kvestorja. Dela pri spomeniku, ki bo imel tudi lepo, umetniško zgrajeno kostnico, naglo napredujejo. Cesta do spomenika na Vodicah bo tekla s Svete gore po grebenu pogorja. Ker cesta na Sveto goro še manj pa cesta na vrh Vodic ni v povoljenem stanju, je na prefektov predlog načelnik vlade odobril vse kredite, ki so potrebni za izgraditev in popravilo obeh cest. Še pred odkritjem spomenika morata biti urejeni obe cesti.

Letina na Banjski planoti. S pridelkom krme smo prav zadovoljni. Nakosili smo obilo sena in tudi otava je dala dobro. Vse košnje so bile razmeroma lepe, samo zamudnikom je pri prvi ko-

nji precej nagajal dež. Žito je bilo zaradi spomladne zmrzali in poznejšega deževja bolj revno, zran so drobna in lačna. Tako pozne žetve ne pomnijo najstarejši ljudje. Sadja letos nimamo nič, prav nobena vrsta ni obrodila. S krompirjem tudi nismo zadovoljni: pridelali smo ga bolj piščo in še ta je poškodovan od črvov. Fižol je močno zapoznel, šele dozoreva; ker ga je napadla rja, ga bo tudi bolj malo. Prav tako tudi repi in korenstva sploh ne bo v obilici. Zaradi ajde smo v hudih skrbih; že parkrat jo je smodila slana, kakšen bo pridelek, je zelo dvomljivo. V zadnjih tednih nam povzroča mnogo skrbi in stroškov bolezen, ki je jela napadati govejo živino in prašiče. Pri govedih se pojavlja napetost in kot zglede, nekaka kužna driska. Mnogo živali je že poginilo, še več smo jih morali pa v silo zaklati. Tudi pri prašičih nastopa neka epidemična bolezen, ki ji strokovnjaki še ne poznajo izvora. Pravijo, da je nova bolezen in šele iščejo sredstev, s katerimi bi jo pobili. Mnogo svinj je že poginilo, mnogo so jih morali kmetje pa prisilno zaklati. Škoda, ki jo zaradi tega trpe naša kmečka gospodarstva, je prav obutna in se veča z dneva v dan. Bolezen pri prašičih ni razširjena samo po Banjski planoti, temveč že po vsej deželi. Posebno hudo divja po Kanalskem, kjer ograja že celokupno prašičerejo. Glede boleznii pri goveji živini opozarjamo kmete, naj pazijo na pašo. Ponekod je travo po pašnikih napadla rja; ta trava je ne zdrava, povzroča epidemično drisko. Mnogi živinorejci pa zakrivajo bolezen tudi iz malomarnosti, ali nevednosti. Živine ne smemo jutraj pregledati goniti na pašo in je zvečer ne smemo puščati predolgo zunaj. Če pade slana, je paša škodljiva, kajti sparjena trava navadno dela napetost, zaradi katere žival večkrat pogine, ako je nismo pravčasno zaklali.

Iz Srbije

Ljotičeva »Naša borba« o begunjih v Srbiji. Z raznimi begunci, ki jih je sprejela Srbija od vseh strani, se bavi tudi Ljotičev tednik »Naša borba« ter med drugim pravi: »Begunci gotovo lahko računajo z našo močno podporo in pozornostjo. Vse to bodo dobili od srca v naši poštenu narodni družbi. Razočarali jih bodo pa vsekakor zelenasi, korupcionisti, samozivci vseh vrst. Ti pa tudi nam niso nikdar dajali prav nobenega upanja in utehe. Begunci imajo tu tudi gotove dolžnosti. Nacionalna, zdrava, realna Srbija od njih pričakuje, da bodo močno pojačali vrste treznega, nacionalnega elementa, ki se zaveda položaja, v katerem se nahaja in pri katerem je razvit čut odgovornosti napram celemu srbsstvu. Komunistični in »levičarski« elementi med begunci, če so in v kolikor jih je, nam niso dobrodošli.«

Velika delavnost podporne akcije nacional-socialistične stranke v Belgradu. Donauzeitung objavlja pregled dosedanjega delovanja podporne akcije nemške nacionalsocialistične stranke v Belgradu. Iz objavljenih podatkov je razvidno, da je ta akcija pričela delovati takoj po zlomu bivše jugoslovanske armade ter je imela prve dni v oskrbi okoli 20.000 oseb. Iz Nemčije so prišli v Belgrad zdravniki, ki so prinesli s seboj zdravila. V to svrhu so Nemci kupili najmodernejšo bolnišnico v Belgradu, ki je sedaj v njihovih rokah, ter je s pomočjo nemškega Rdečega križa opremljena z najmodernejšimi napravami. Podporna akcija je dalje časa dajala zajtrk, kosilo in večerjo 3000 osebom. Organizirala je tudi krojače in čevljarje ter je že prve dni dala napraviti za potrebne člane 12.000 oblek, katerim je preskrbelo tudi ostalo perilo in posteljnino, kakor tudi pohištvo. Število oseb, ki jih mora vzdrževati in podpirati ta akcija je pa tudi še danes precej visoko. Razen tega je omenjeni odsek organiziral tako v Belgradu kakor tudi v drugih krajih posvete za matere, za otroke pa je pripravil več otroških zavetišč in otroških vrtcev. Razen tega ima na železniški postaji kakor tudi na letališču v Zemunu stalno službo za potujoče nemško vojaštvo. Nemški vojniki dobe tu poleg cigaret in časopisov tudi prigrizke, sadje in drugo okrepilo.

Podpore družinam rezervnih oficirjev, podoficirjev in vojakov, ki so v vojnem ujetništvu. Še prejšnji svet komisarjev je predpisal uredbi o izplačevanju podpor družinam rezervnih oficirjev, podoficirjev in navadnih vojakov, ki so v vojnem ujetništvu. Po tej uredbi imajo pravico do te podpore: zakonita žena in zakoniti ali pozakonjeni otroci ali pa starši vojnih ujetnikov, če nimajo nobenih družinskih sredstev za vzdrževanje.

Trije Prešernovi soneti

Prevel prof. Umberto Urbani.

O Verba

Verba! Felice mio borgo natale
dove sorge la casa di mio padre!
Se brama di saper, serpe fatale,
sottratto non mi avesse alle leggiadre.

tue zolle, non saprei come letale
velen diventan le promesse ladre,
nè ludibrio sarei del temporale,
serbata in me la fede di mia madre.

Un euor fedele e una manina lesta
— milionaria non ha sì ricco carco! —
portato avrebbe la mia sposa onesta.

Tranquillo salperebbe il mio imbarco;
dal fuoco il tetto, il gran dalla tempesta
proteggerebbe il mio vicin — San Marco.

Dai »Sonetti«

Greggi di soli splendore sopra il sole
dispersi nelle chiare vie del cielo;
la terra abbandonata dall'amante
tutta la notte lieta li contempla.

Quando fulge lo scialbo stuol di nubi,
l'aurora d'oro in ciel lo riconduce;
tutta perduta nel suo amor la terra
a quelli i cigli suoi più, non rivolge.

Quante le stelle in ciel sono a Lubiana
le fanciulle; vi guardo volentieri
fiorenti signorine lubianesi!

Ma su di me l'amata ha tal potere
che cieco son per tutte le fanciulle
fissando il volto della mia regina.

A Matteo Čop

Aj mani dell'amico che riposa
nella tomba precoce affido il canto!
Il commiato da lui m'è refrigerio
che dell'amor leni l'antica pena.

Caducità dei doli affetti annuncia
come son brevi i giorni lieti al mondo
ch'è sol felice chi con Bogomila
spera felicità oltre la tomba.

Ho sepolto i pensieri altovolanti,
i guai di vane brame, la speranza
di Crtomiro di godere in terra.

La notte ingoia il giorno chiaro o fosco:
al cuore lieto o mesto o sofferente
la pace donerà l'avel profondo.

¹ Soneti bodo izšli v knjigi »Piccolo mondo sloveno«, ki jo bo izdala Ljudska knjigarna v Ljubljani.

Poznavanje tuje kulture je namen posebni knjižni zbirki »Stelle dell'Orso« (Veliki voz), ki jo izdaja založba Garzanti, pod uredništvom znanega Luigija Salvinija in Bina Sanminiattellija. Ta zbirka je prav za prav zamisel zavoda za kulturne zveze z inozemstvom. Hotel je italijanom pokazati »misel in slovestvo dežel, ki so duševno povezane z Italijo«. To se je deloma izvedlo z izdajo »Narratori bulgari« od Salvinija in z zvezkom »Scrittori di guerra spagnoli«. Nekam izven načrta je izšel zvezek »Narratori egiziani« (Egiptovski pripovedniki). Kdo bo zdaj na vrsti, ne vemo še. Dobro bi bilo, da bi kdo predstavil italjski slovenski slovestveni rod. Posamezni zvezki so odlično opremljeni.

Prva partija

»Pozor, Adam!«, pa je že zaropotalo, sesulo se bo. On pa se ne meni za to in leze tja s krampom. Prijatelj, nakopal je še tri polne vozičke, preden je zlezel ven. In hipoma, žuh, in padla je klada — takega kamena še nism videl. Klada kakor hiša, prijatelj. Tako je zabobnelo, da smo popadali kakor keglji. In Adam — bled kakor papir. »Ti boš nekoč še tam ostal, ti trap!«, mu pravim, »Zares, boš že videl!« Ampak zakaj tako dela, bi rad vedel.

»Ta? Bil bi že zdavnaj paznik, ko bi znal odpreti gobec,« je menil Grygar. »Prijatelj, če hočeš ukazovati, moraš imeti gobec.«

»On že ve, zakaj tako postopa,« je premišljeval Badjura. »Hišico ima že skoraj plačano, in njegova žena živa za druge. Ne vem, da bi bil Adam tako lakomen denarja.«

»To veš, Adam,« je godrnjal Grygar. »Nekaj pri njem ni v redu,« je dodal in pljunil na mesto, kamor je nastavljal vrtačo.

Najbrž bo tako, da Adam nečesa nima v redu; in zdi se, da je tako pošten in dober človek. Na vsej »Kristini« nihče tako ne gara. Niti besede ne izpregovori: vrta in vrta, da se mu vretenca hrbenice ježijo pod kožo. In ko se konča posad, vse orodje lepo zloži, si obleče srajco in suknič ter odide brez besede iz kletke. In potem se pol ure umiva pod pršno kopeljo. Drugi si otro svoje grešno telo samo površno z mokro roko, se malo otresejo in zlezejo v hlače. Adam pa ima svojo lastno ščetko in gobo in ko vsi drugi že davno hitijo ven, se on nariša z milom in drgne svoja koščena stegna in vse telo, da mu komaj mežikajo oči iz milnice. Počakal ga bom, si misli včasih vozač Stanbo, toda kje neki! Ne ve že več, kaj bi se stebi umival in brisal, ker se na mladi koži premozgov prah ne drži tako; ne ve, kako bi si spet in spet privezoval in odvezoval

čevlje — dolgi Adam si še zmeraj drgne pod prho suha stegna in trebuh brez konca in kraja. — »Torej, Adam, ali že pojdate?« — »A, le pojdit,« pravi Adam in si z milom umiva jamice med rebri. Res je, rudarji so najbolj snažni med delavci, ker se vsak dan umivajo taki, kakor jih je Bog ustvaril. Ampak pri Adamu je umivanje naravnost obred, tako dolgo in resno se čisti. Recite, kar hočete, toda kadar je božja stvar sama na sebi, ne sme gledati tako skesan, kakor cerkovnik pri pasijonu. Eden pri tem žvižga, drugi sope in puha in tretji klobasa; vsak nekaj blebota in je vesel, da je že konec dela, samo Adam molči. Adam je čudak.

Nikar ne recite, da je v redu, če on spi v kuhinji, njegova žena pa v sobici: sami zastorčki, ki si jih je sama naredila! Kolikor je Stanku znano, Adam nikoli ne vstopi v to sobico. Pride z dela, si vzame iz pešice kavo in počasi ji, sedeč na zaboju s premogom, Mariji omahnejo zraven v sobici roke s šivanjem na kolena, in ona sedi, človek bi rekel, da je mrtva, ko bi ji včasih vzdih ne privzdignil tako močno ramen. Tik, tik, ključa kanarček nad njeno glavo in skuša zažvrgoleti, pa se sam tega ustraši in umolkne. Tako je tam vse tiho. Potem Adam vstane in kreva ven na vrt. Marija stisne ustnice in začne spet šivati. Šivalni stroj zadržda, kanarček kriči, na dvorišču gruli grliji parček. Teleban Adam na vrtu počepne in pleva korenje ali peteršilj. Ali pa gre na dvorišče in kaj dela, včasih novo kletko za grlice ali pa kaj drugega in mežika s svojimi vpadlimi, težkimi očmi na svoje otročje delo. Na prag stopi Marija in pravi nekam predse: Jaz grem tja in tja s šivanjem. Adam nekaj zamrmra in še glave ne privzdigne. Ko pa se zaloputnejo vrata, se vzravna, kakor je dolga in široka, in zre za svojo ženo. Marija je že davno za rudarskimi hišicami, Adam pa še zmeraj stoji negibno in gleda za njo z vpadlimi očmi. Bo že tako, da nima nekoč v glavi ali v srcu nečesa v redu.

In nekoč je za skrivnost izvedel vozač Stan-

ko; povedal mu je Falta, ki so mu vohče pravili Pepek, mlad rudar in grd gobec. »Jaz bi pri takšni ženi ne hodil po ovinkih,« je izjavil Pepek. »Prijatelj, pokaži ji, da si mož, pa ne bo več vzdihovala.« In Pepek je takoj nato povedal, kako bi to storil. »Vprašaj Ančko, prijatelj,« je znil samozavestno. »Tako se to dela. Potem si lahko takole oviješ ženo krog prsta, tako ti je mehka. — Kaj da je z Marijo? Ampak — ona je bila hči podpannika tamle z Murana; hodila je v šolo, kjer se dekleta učijo šivati in kvačkati, — jaz ne vem, kaj je s temi prtički in čipkami, še usekniti se vanje ne moreš. Ampak takšno dekletu potem o sebi misli, da je bogve kaj. Skratka — tale Marija je začela hoditi z nekim učiteljem — stresel bi ga človek iz hlač, takšen suhec je bil — in ta ji je nosil same knjižice in pesnice. Nasekati bi jo bili morali,« je menil Pepek. »Kaj bo iz ženske, če se ji vtepejo knjižice v glavo! Hodijo kakor v sanjah, ti pa jim kaži mesec na nebu in vzdihuj ah in oh! In še po šmarnicah bi moral dihati, kajne. Prijatelj, jaz tudi sem pa tam kaj preberem,« je rekel Pepek, »ampak ženskam bi tega ne dal v roke. Kakšne romane neki, no, ali ni res? Potem pa so tistega učitelja nekam premetili, in konec. Suhec se ni več oglašil. Mariji se je zaradi tega menda zmešalo, hotela je baje skočiti v vodo. In potem je tavalala kakor telo brez duše. Takrat se je z njo seznanil Adam — in brž, da jo bo vzal. To ga je tako zvrtilo, ker je bila kakor gospodična, veš? Takšna izobražena, otožna in sploh,« je rekel Pepek in prezirljivo pljunil. »Saj veš, Adam je koštrun in bere sveto pismo. Čudim se, da je takšen bacek mogel postati rudar. Tri leta je hodil okrog nje kakor okoli svetišča; nazadnje je punea — jaz mislim, da ji je mama kakšno prisilila, ker je šla k poroki kakor mrtva; treba ji je bilo dati zlomljeno svečo v roko in jo pokopati tamle šest čevljev pod zemljo! Ampak Adama bi bil ti moral videti voditi jo je, kakor bi bila iz stekla. — Kaj in kako je bilo tisto noč, tega

menda on nikomur ne pove. Toda drugo jutro Marija leži z razgrizenimi ustnicami, baje ima srčne krče ali kaj, in Adam seli svoje ležišče na hodnik. Tako je, prijatelj. In v enem tednu se je Adam postaral, da je bil tak, kakršen je zdaj. Gleda kakor iz groba, ves je grbast in ne zine besede. In gara kakor blazen: zastore za Marijo, pohištvo za Marijo, hišico za Marijo — vse stori, kar ji bere na obeh. In doma niti ne diha, da bi ne bilo čutiti v njem rudarja. Zato se po končanem delu tako drgne in umiva. Veš, prijatelj, če te ženska ne mara, si ljubezni ne moreš ne izprostiti ne kupiti. Kajpak Adam ni gizdalin ali junak iz romana, je pa možki, kar ga je. Opazil si, kadar se kople, da je pravi korenjak: toda ne zna si pomagati. Ona se ponoči zaklepa, on pa bere sveto pismo ali kaj. Tako je pri njih, da boš vedel, in traja že kakih pet let. Ne, da bi ga ona ne imela rada, — kje bi tudi našla večjega dobričnika? Drug bi jo brenil in si poiskal drugo. Zato se vendar nihče ne ženi, da bi oba prejkola celo noč! Težka reč, prijatelj, če ima ženska tak odpor. Jaz mislim, da sta vmes tisti učitelj in tiste knjižice. Da, ko bi Adam znal vzdihovati in gruliti, kakor tisti v romanu: »Angelček moj, zvezda moja!« in takšne neumnosti, bi rekla ah, in bilo bi vse v redu. Toda saj veš, Adam ne odpre gobca in samo vrta z očmi. Moja Anča pravi: če jo Adam pogleda s tistimi koštrunskimi očmi, se cela zapre in bi ne mogla biti z njim skupaj niti za ves svet. Hu, rajši bi umrla. Pravi, da je kakor bavbar. In to je Anča, navadna babnica. Toda Marija — pri taki ženski se mora čarati ali pa rabiti silo. Jaz bi Adamu pokazal, kako in kaj. »Kruči, tako čedna ženska,« je obžaloval Pepek. »Prijatelj: kakor lunta, samo podžgati jo! — Precej zardi do pasu. Pač tiha voda, kajne. Ampak pazi, Slanko; če bi se ti po njej ozrl, bi Adamu tukajle nabrekli žile, in morda bi te pri priči ubil. Le počakaj, dolgo ne boš tam stanoval; še nihče ni tam zadržal —«

Poroka v porušeni cerkvi

Mlada zaročenca iz Abevilla v Franciji sta sklenila, da se bosta poročila v župnijski cerkvi sv. Volframa. Preden sta stopila v zakon, je izbruhnila vojna ter je bila meseca maja lanskega leta omenjena cerkev skoraj do temeljev porušena. Toda ta okolnost ni niti malo motila mladih zaročencev. Na dan poroke sta prišla v omenjeno mesto s pričami in duhovnikom ter sta se poročila na mestu, kjer je prejšnji glavni oltar župnijske cerkve. Dohod od oltarja je bil tako težaven, da je moral ženini vzeti nevesto v naročje in jo prenesti čez ruševine pred glavni oltar.

110 letna starka

Ivana O'Connor, najstarejša žena v Irski, je slavila pred kratkim 110. obletnico svojega rojstva. Starka je sedaj še popolnoma zdrava in še prav nič ne misli na smrt.

Brzovlak džungle

V Mehiki imajo zanimiv vlak, ki vozi skozi republiko do meje Guatemale. Do mesta Vera Cruz vozi kot čisto navaden vlak, od tega mesta dalje pa nima več voznega reda in tudi ne določeni postaji. Ljudje vedo samo to, da vozi do končne postaje na meji, do koder so postavljene tudi tračnice. Nihče pa ne more povedati, kdaj bo privozil tja in s kakšno brzino bo vozil. Vlak se dostikrat ustavi v čisto majhnih naseljih, v večjih krajih pa dostikrat sploh ne obstoji. V raznih krajih so tudi razne veselice in tekme in vlak vedno čaka, da je slavnost končana. Vlak se tudi ustavi, če pride na tračnice kakšna žival. Strojevodja stopi s stroja in jo napodi v stran. Potniki v vlaku so skoraj sami Indijanci, ki so tudi temu modernemu vozilu vtisnili svoje navade.

Največji cvet

Največji cvet na zemlji ima cvetlica, ki se imenuje po svetovno znanima raziskovalcema dr. Arnoldu in Rafflesu »Rafflesia Arnoldii«. Cvetlica raste v gozdu na Sumatri. Njen cvet ima v premeru en meter, težak je pa okoli 5 kg in smrdi po trohobu.

Tri sto let stara jajca - slaščica pri kitajskih pojedinah

Znane so kitajske pojedine, Bogati Kitajci postrežejo svojim gostom z najrazličnejšimi jedili. Če pa žele kakega visokega gosta posebno pogostiti in počastiti, prinesejo na mizo kot največjo delikateso jajca, ki so bila 300 let zapokana v zemlji. Medtem so jajca seveda že čisto počrnela. Gostja pri Kitajcih traja navadno tudi precej dolgo. Znak, da se bliža koncu, pa ni črna kava, temveč riž in čaj.

Dolarske hijene

»In ti tudi, Jonny... In jaz nič manj!« Vsa srečna se privije k Palmerju in se veseli velikega presenečenja, ki ga bo pripravila svojim prijateljem. »Veš, ko mi je očeta to povedal, sem povabila nekaj znancev, da jih presenestim... Poroko bomo pa slovesno praznovali!«

Palmer se nekoliko olajšan oddahne, ker ga je rešilo odgovora znamenje, da je večerja na mizi. Roko v roki odideta v jedilnico in se drug poleg druge vsedeta. Med večerjo se razvije živahen razgovor. Vse omizje je dobro razpoloženo. Stari Morton in stric Paddy sta že postala prijatelja, saj si imata toliko povedati o starih in lepih časih. Drug drugemu pripovedujeta, kako sta v mladih letih gospodarila in si priborila premoženje.

»Veste, Jonny, imenitnega strica imate! se posmeje Morton Jonnyju. »Le malokdaj najdete v sorodstvu takega strica. Človek bi skoraj mislil, da je vaš oče!«

Palmer se nasmehne in pokima. »Zato pa tudi cenim svojega strica Paddyja čez vse!«

»No, ste slišali, gospod Mees?« opozarja Morton strica Paddyja. Veselo klepetata naprej, vendar Morton med razgovorom previdno tipa in poiždevuje. To stric Paddy tudi zapazi.

»Toda, če mislite, gospod Morton,« pravi stric Paddy končno kar naravnost, »da sem tako neumen, da bi hotel postati družabnik Grillove družbe, se pa hudo motite! Vratolomne igre mi res ne diše.«

»Tako, tako!« Harley Morton je zadovoljen, da je vsaj glede tega lahko brez skrbi. »Prav za prav se pa čudim, dragi moj gospod Mees! Kdor je obogatel z milom in si nabral prav ve-

Roman, ki je izhajal 21 let

V nekem japonskem dnevniku je bil te dni objavljen konec romana, ki je pričel v istem listu izhajati ravno pred 21 leti. Pisatelj romana je umrl že pred šestimi leti. Roman je nato nadaljeval in končal njegov sin.

Čudno naključje

Na olimpijadi leta 1908 se je dogodil tale zanimiv slučaj: Tekmovalci so se borili v skoku v višino. Razdeljeni so bili v dve skupini. Pri izbirnem tekmovalstvu so vsi tekmovalci z lahkoto preskočili višino 170 cm. Edino Francoz Andrej je dvakrat podrl lestvico ter je lahko skakal še tretjič. Pri tretjem skoku je skočil visoko nad lestvico. Pri padanju pa je sedel enostavno nanjo. Lestvica se je zanihala in odskočila v zrak. Slučaj pa je nanesel, da se je zaustavila na svojem ležišču in ni padla na zemljo. Na ta način Andrej ni izpadel od nadaljnjih tekem. Pozneje je skakal zelo dobro in se je končno boril samo še z Amerikancem Vortierjem za prvo mesto. Amerikaneec je tedaj skočil 192 cm visoko, Francoz pa je zopet dvakrat prevrnil lestvico. Pri tretjem skoku se je pognal znatno višje, pri odskoku pa je dotaknil lestvico, ki je padla na zemljo ter se je zaradi tega Francoz moral zadovoljiti z drugim mestom.

V raznih krajih imajo ljudje razne navade

Če si pri nas kdo mane roke, je to navadno vedno znak razigrane volje ali pa zadovoljstva zaradi doseženega uspeha. Povsod pa ni tako ter si na primer na Koreji manajo roke ljudje tedaj, če mislijo koga kaj prositi. Na ta način hočejo samo pojačiti svojo prošnjo.

Plačevanje davkov

Davki so bili v raznih dobah zgodovine zelo različni. Tako je bil za časa Napoleonovih vojn obdavčen prah, s katerim so si Angleži vospajali lasulje, ki so bile tedaj zelo priljubljene. Konec prejšnjega stoletja je Irska uvedla davke na nosove. Kdor je imel daljši nos, je moral plačati tudi večje davke. Kdor ni hotel plačati davka, mu niso zaplenili denarja, temveč nos. In če kljub ponovnemu opozorilu ni hotel plačati »nosarine«, so mu nos enostavno odrezali.

Ogromni pajki

Na Kitajskem živi vrsta pajkov, ki so pravi zmaji v primeri z našimi pajki ter so veliki približno tako, kakor dlan odraslega človeka. Pajek pa ni niti malo nevaren in se ljudi tudi ogiba. Tudi živina ima pred njim mir. Hrani se pa z neko vrsto žuželk.

premoženje s tem blagom, ta se pač ni mogel izogniti borze in njenih spekulacij.

Stric Paddy ga začuden gleda. »Z milom?« O tem sliši prvič. Nehote pogleda svojega nečaka. Palmer to opazi in se hitro obrne v stran: slutiti, da si je zopet skuhal presneto vročo kašo. Kakor iz velike daljave mu doni na ušesa razgovor obeh starin. »Z milom? Kako pa Vam pride miko na misel?«

Morton se smeje. »Jonny mi je zadnjič pripovedoval tako. Mislim, da se ni motil. Vsekakor mi je rekel, da mu je njegova mati večkrat o tem pripovedovala.«

Stricu Paddyju se roka nekoliko trese, ko seže po kozarcu, iz katerega si privoščijo globok požirek. Pri tem si misli: Kaj je Jonny zares znorel? Njegova mati naj bi mu kaj takega pripovedovala? In vendar Jonny nikdar, to ve stric Paddy sam še najbolj točno, svoje matere niti poznal ni. Saj je umrla ob njegovem rojstvu. On sam pa svoj živ dan ni imel posla z milom, razen kadar se je umival. Tudi ni on Jonnyjev stric z matrine strani. Saj je vendar Jonnyjevega očeta polbrat.

»Ne, ne, z milom pa nisem imel opravka... Tu se pa Jonny motile prav!« čez nekaj časa stric Paddy, vendar noče podrobneje razpravljati še o vseh drugih nesmislih, ki jih je sedaj zvedel. »Jaz sem bil železničar in sem začel v resnici s krampom in lopato. Počasi pa sem si pomagal naprej, vedno više in više, dokler nisem končno na svoj račun gradil železnice. V tovarnah, ki sem jih obdržal — seveda jih ne vodim več sam — pa izdelujejo posebne strojne naprave in aparature za železnice.«

Palmer je povesil glavo. Raztresen odgovarja na Gizelina vprašanja in prislukuje razgovoru med stricem in Mortonom. Komaj čaka, da bi že minila večerja.

»Ali veste, gospod Mees,« pokliče Gizela zaupno čez mizo, »da vas bom v kratkem tudi jaz že smela klicati: stric Paddy!« Gizela pri-

Malioglasila

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L. 0,30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L. 1,—, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L. 0,60. Davek se računa posebej. — Male oglasje je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe:

Krojaškega pomočnika sprejme takoj Jože Silc, krojač, Lajevce št. 27, p. Ribnica.

Službe

Jstejo:

Boljšje dekle išče službo za blagajničarko, prodajalko ali v pisarno. — Ponudbe pod: »Skromna« upravi »Slov.« pod št. 11.587. a

Brezposelni uradnik

vešč računovodstva, slovenske in italijanske korespondence, išče službo. Ponudbe upravi »Slov.« pod šifro »Perfektno zna« nje italijanske »11638. a

Objave

Prostov. sodna dražba

v zapuščino pokojnega Klavžar Antona iz Ljubljane spadajočih premičnin bo v skladišču tvrčke ABC, Ljubljana VII, Medvedova 8, poleg gorenjskega kolodvora, 4. oktobra 1941 ob 3 popoldne. Predmeti obstoje povečini iz pohištva, spalnice, postojlnice, kuhinjske opreme itd., ki se bodo tamkaj lahko eno uro pred dražbo ogledali.

Prodajo

Pisalni in računski stroj precizen, najnovejšo moderne konstrukcije, takoj prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 11489. 1

Knjige vseh strok

antčne vrednosti, po zelo ugodni ceni prodam. Vodje univerzitetnih institucij in bibliofilov vabljani. Ogled vsak dan od 15 do 18 v Kolodvorski ulici 25. 1

Posedstva

Parcele — hiše

v raznih delih mesta na prodaj po ugodni ceni. — Brezplačna pojasnila daje Realitetna pisarna Zajec Andrej, Tavčarjeva ul. 10, telef. 25-64. p

ERNIA

senza operazione
Nuovo otturatore speciale Continente in modo meraviglioso qualisiasi forma di ERNIA, anche voluminosa, riducendola ed immobilizzandola in breve tempo. L'ortopedico autorizzato a norma di legge riceve a:

Gorizia — Albergo Tre Corone
Idria — Albergo Didie
Postumia — Albergo Leone
Fiume — Albergo Reale
Trieste — Albergo Posta - Piazza

KILA

bres operazione
Nov specialen pas ki čudovito dobro zadrži vsakrno obliko KILE, tudi zelo veliko, jo v kratkem času zmanjša ter immobilizira. Ortoped z zakonskim dovoljenjem, sprejema v:

Giovedì 9 Ottobre
Venerdì 10 Ottobre
Sabato 11 Ottobre
Domenica e Lunedì 12 e 13 Ottobre
Martedì e Mercoledì 14 e 15 Ottobre

Filatelija

Filatelija Modrijan, Ljubljana, Miklošičeva 34, razstavlja na volajemu svoje albume in vlozno albume »Jol«. Prevzame v komis. prodajo znamenje ljubljanskih izdaj, serije raznih držav in kompletne zbirke.

Kurivo

suha drva nudi I. Pogačnik Ljubljana, Bohoričeva 5 telefon 20 59 Postrežba brezhibna

CORA
TORINO • 1835
AMARO CORA
col selz: ottimo aperitivo
liscio: efficace digestivo
s sodavico: najboljši aperitiv — sam, brez
sodavice: zelo učinkujoč za dobro prebavo